

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28 — Cor.
Pe jumătate an 14 — „
Pe 3 luni . . . 7 — „
Pe o lună . . . 2-40 „

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . . . 40 — franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi N-rul 1.a.

—
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Lec
deschisă costă șirul 20 ur

—
Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

Sirena.

Arad, 12 August.

În atmosfera palustră, plină de miazmele atâtor maladii ce bântuie viața politică a acestei țări, străbat, după o lună și mai bine de adâncă tăcere, cele dintâi chemări ale taberelor ațipite.

Cele trei stafii, cele trei umbre bizare, cari, precum duhurile neliniștite aprind flăcări necurate, făceau singurul spectacol sub orizontul de secetă al politicii ungurești — sunt alungate și ele acum de revărsatul celor dintâi semne de-o mai febrilă viață politică. Conții Tisza, Apponyi și Andrássy și-au terminat și ei sarbada polemică asupra analogiilor cu constituționalismul englez, fără să fi reușit măcar pe-o clipă să strecore în starea de adâncă depresiune și încordare a vioiciune mai remarcabilă. Conștiința robiei politice, povara ucigașă a scumpetei, catastrofa agravare a situației economice și presemnele de-o adâncă nesiguranță universală, deprimă prea mult opinia publică, decât să se mai lase amăgita de artificiile unei noi harțe ce poate să-i mai ofere degenerescența vieții politice din Ungaria. Evenimentele politice din primăvară, scenele revoluționare din Mai și lovitura de stat din Iunie apar azi ca într-o mare depărtare, reflectate vag ca într'un miraj al apelor morții, și'n sufletul milioaneilor din această țară încolțește adânc convingerea, că pentru prăbușirea pseudoconstituției semicentenare trebuie să țâșnească în curând energii cu

mult mai hotărâtoare decât cele cari păreau a fi pornit avalanșa procesului de prefacere radicală în primăvară.

De aceia manevrările de recunoaștere a terenului, chemările din ruginitile goarne feudale, „marile adunări publice” anunțate azi de toate partidele ungurești ca tot atâtea preludii ale „decisivelor” încleștări ce vor urma la toamnă, nu pot să trezească nici un ecou adevărat în sufletul mulțimii.

Nici chiar splendidul alai al minciunii, care va porni poimâne din Budapesta cu trenuri speciale, aranjate cu'n fast princiar, c'un cortej întreg de aparențe seducătoare, nu poate să deștepte interesul nostru, pentru că ne dăm prea bine seama de labilitatea situației oricărui guvern ungar, câtă vreme ea se întemeiază pe interese străine de sufletul milioaneilor și proprii numai izolatelor cercuri ale stăpânilor de azi, refugiați în vasul de carton al pseudoconstituției ungare.

Și ce va putea să le spuie ministrul președinte Lukács, Joi ce vine, alegătorilor săi dela Aiud? Le va da asigurări că situația guvernului e inexpugnabilă, că guvernul va realiza o serie întreagă de reforme politice și sociale, între ele reforma electorală cu salvarea ideii de stat, și, în sfârșit, că guvernul, în schimbul serviciilor ce a adus și ce va mai aduce întregii monarhii, va găsi întotdeauna garanțiile necesare pentru promovarea intereselor ungurești în cadrul monarhiei. Va face aceste promisiuni cu alte vorbe, cu luxul deplin al dialecticii împrumutate dela inspiratorul său, dela contele Tisza, nu va putea însă să deștepte în opinia

publică o altă convingere, decât cel mult să mai confirme odată convingerea pe care ea de mult și-a fixat-o. Ea știe, că singura preocupare a actualului guvern e salvarea și pe mai departe a intereselor politicei șovine, în dosul căreia clasele feudale și-au găsit un adăpost atât de cald. Toate reformele de interes general și toate asigurările de refacere a vieții constituționale de azi, vor spori numai podoabele artificioase ale aceluiaș fronton învechit.

Și ce vor putea să spună, la rândul lor, alegătorilor Jusztiz și ceilalți corifei ai partidelor din opoziție? Vor spune că Tisza, Lukács și toți cei din tabăra lor, sunt dușmanii de moarte ai constituției „ungurești”, că ei trebuie înlăturați, procedeu prin care au înfăptuit legile din primăvară înfierat ca un procedeu anticonstituțional, care nu poate să formeze caz de precedentă și, în sfârșit, că frânele se cuvin partidelor din opoziție, numai ele intenționând adevărata salvare a „supremației” prin reforma electorală. Va desluși și din asemenea declarații opinia publică vibrațiile glasului de sirena. Vom înțelege în deosebi noi, cei peste 12 milioane de cetățeni nemaghiari, că aceiaș este sirena, deși se investimântă sub alte aparențe. Ne vom da seama, că trebuie să o dușmănim de moarte, după ce spre vâltoarea morții ne chiamă și ea, ori cari ar fi glasurile cu cari își îmbină chemările mincinoase.

Cu atât mai adânc, mai viu răsărit din nevoile generale ale țării va fi glasul nostru de chemare, care se va auzi în curând și care va găsi răsunset pretutindeni în sufletele tulburate de revolta atâtor stări minci-

Un divorț.

De: J. Broșu.

Judecătorul de pace deschise ședința.

După terminarea formalităților, se începură desbatările. Cele două tribune din față, fură ocupate de avocații partidelor. Pe băncile din frunte, luară loc martorii: d-na Păunel, d-na Angela Petrescu n. Păunel, d-șoara Păunel și d. Costache Petrescu. Acesta din urmă, avea să fie cel dintâi interogat. Era un om de statură mijlocie, cu părul blond, adus lins în două cărări până pe ceafă; cu ochii vineți și buni, acei ochi, care, durere, plac totdeauna femeilor. De câteori râdea, se puteau observa ușor, doi dinți de aur în cele două colțurii ale gurii. Toată înfățișarea însă, trada francheță și bunătate, căzând atât de rari, în vremurile noastre.

Judecătorul de pace: d-le Petrescu, cari sunt motivele d-voastră?

Costache Petrescu, își încheiă redengota, degetele prin cele două mustăți ca două țigări, și tuși de vre-o câteva ori.

„D-le judecător de pace! Sunt funcționar, la oficiul de dare orășenesc, secția a cincia: leafa, conform împrejurărilor noastre, este mulțumitoare pentru a duce o viață onorabilă. Acum, în acest cuvânt, deoarece să vedeți: n'am avut niciodată pretenții prea mari, adică, în vremea să zic, exagerate. O casă oinstită, o viață onorabilă. Idealul meu. Întrebați și pe Angela,

dacă nu-i așa. Să spună ea... Spune Angelo, dacă viața mea n'a fost totdeauna onorabilă?

Judecătorul de pace: D-le Petrescu! Nu pot admite dialoage. Continuați, vă rog, singur expunerile d-voastră.

„Da, d-le judecător cum am zis: onorabilă. E idealul meu. Am un principiu: prieteni puțini, supărări puține. Eu am declarat totdeauna. La oficiu, să fie omu regulat, la mâncare regulat, la preumblare regulat, la somn regulat! E principiul meu.”

Judecătorul de pace impacientat: D-le Petrescu! Vă rog să veniți la obiect!!

„D-le judecător de pace! Eu nu vreau să se treacă cu vederea viața mea onorabilă. N'aș putea permite niciodată, ca principul meu, să fie descalificat, adică vreau să zic, nerespectat.

Oare, zic, n'ar fi bine ca în loc de prieteni, zic, în loc de tentații zilnice, zic, mai bine tu Costache, zic, să întemeiezi o familie cum se cade, zic, cu un cuvânt, o familie onorabilă? Gândul ăsta, m'a atacat ani de-arândul. Omule însoară-te... Auzeam eu, ca o îndemnare în urechi, noapte, de noapte. Însoară-te azi, mâine, însoară-te poimâne. Resonez eu: hai să mă însor; o casă oinstită, un pat cald, o ciorbă de miel... Ce zici nenc Costache, ai? Ia să te vad...”

Imi întrase ideia asta, ca un ghimpe:

Însoară-te! Însoară-te!

Spune Angelo: n'am declarat eu totdeauna,

că din inimă m'am însurat? Nu ea și alții: interesu poartă fesul. Știu eu bine.

Ne cunoșteam de copii. Îi spuneam de-atuncia: Angelico... Îmi zicea: Costăchel. Mă gândeam: o ciorbă de miel, un pat cald; la un om cuminte, femeia cuminte, — diamant în casă... Trimit azi o vorbă, mai dau apoi să înțeleagă, că vedeți: om cinstit nebeutor, cu leafa după împrejurările noastre, onorabilă.

Angela în fine la tentație a reacționat. Poate că, băga și ea uneori în seamă atenția mea, căutătura mea, vorba mea. Nu-i așa, că băgai de seamă Angelo? Știu eu. Da, da. Mă uscam pe picioare...

Odată, între patru ochi, zice unchiul meu: măi băete, să te însori. Răspund eu: unchiule să știi... mă însor!

A doua zi, m'am și prezentat la Angela. Zice cocoana soacra: te știu Costăchel... de când erai mic te știu.

Ai crescut sub noi... Și făcu semn cu mâna, arătând cum am crescut.

Zic eu: doamnă Păunel, eu... cum știți, de mic... și de emoție n'am mai putut scoate o iotă.

Cocoana soacra, bănuind scopul vizitei mele, ca să mă scoată din încercătură, adaogă: Costăchel, noi, știm noi... fi pe pace. Angela...

Zic eu: doamnă, iubesc pe Angela!... Zice cocoana soacra: Angelo! Ingerul meu...

Zic eu: cer mâna duduiei Angela!...

noase din această țară. El va pătrunde ca un fior de inviorare și va suna cu vibrări de aramă și atunci când furtuna va fi înăbușit de mult glasul sirenei panmaghiare.

Preludiile furtunii s'au auzit în primăvară și cine știe dacă nu se vor anunța și la toamnă...

Justh — Auffenberg. Organul lui Andrassy „M. Hirlap” aduce, dupăcum afirmă, din sursă bine informată, o știre senzațională. Nu e vorba de mai puțin decât că patrioticul partid justhist a intrat de câțiva timp în tratative cu ministrul comun de război, „maghiarofobul” Auffenberg. Ministrul ar fi promis partidului justhist că-și va pune în cumpănă toată influența de care dispune la cercurile înalte din Viena, ca în scurt timp cele două figuri odioase, Tisza și Lukács, să fie înlăturate, iar în schimb nu cere alta decât ca justhii să-l sprijinească atunci când va cere să i-se voteze cheltuielile pentru înlocuirea tunurilor de bronz cu tunuri de oțel. Ofertul acesta, Auffenberg l-a făcut printr-o persoană a sa de încredere unui cunoscut fruntaș din partidul lui Justh. Ministrul a promis că va căuta să împlinească și a doua condițiune pe care i-o impune partidul justhist, adică va încerca să stabilească un compromis între partidele opoziționiste cari cer votul universal și între viitorul guvern „al reformei electorale”. Nu rămâne scrie „M. Hirlap”, decât ca și șeful justhilor să primească condițiile ministrului, și pactul îl putem considera ca încheiat.

Autonomia bisericii sârbești. Partidul sârb radical și partidul sârbilor independenți au ținut ieri o conferință comună în Agram. În această conferință cele două partide sârbești au ajuns la acord deplin cu privire la deciziunea radicalilor adusă în Neoplanta și în acest sens au adresat un manifest și celorlalte partide sârbești. Conferința comună a tuturor partidelor sârbești va avea loc în 20 l. c. în Budapesta.

Cancelarul Germaniei la ministrul nostru de externe. „Fremdenblatt” scrie: Cancelarul german Bethmann-Hollweg va face, în prima jumătate a lunii Septembrie, o vizită ministrului nostru de externe, contelui Berchtold. Probabil că în această călătorie cancelarul va fi însoțit de soția sa, care încă a fost invitată la Buchlau, unde petrece ministrul Berchtold, de soția ministrului.

Zice cocoana soacra: eu dragă inimă Costăchel ne așteptam, te știam de mic... și făcu iar semn cu mâna, așa cum am crescut.

Bălbăese eu: vă mulțumesc doamnă Păunel, și mă uit radios de bucurie la Angela...

Zice cocoana soacra: acum sărutăți-vă băeți. Așa.

Eu m'am repezit spre Angela, și am sărutat-o.

Să spue Angela de n'am sărutat-o! E ade-vărat Angelo?

Ai? Spune! După aceea, la trei zile am făcut logodna, d-le judecător. Și apoi ține-te la daruri. N'o mai slăbeam din bonboane și bijuterii, din bijuterii și bonboane. Sunt martori cutiile... Așa.

Zice odată cocoana soacra: Costăchel când facem nunta?

Zic eu: cât de repede, doamnă Păunel, la discreția d-voastră.

Și am făcut nunta la discreția dumnealor, da, d-le judecător, la discreția dumnealor...

Zice în presara nunții cocoana soacră: Costăchel, de zestre n'avea acum nici o grije. Știm noi ce se cade omului de einste. Las' pe noi! Angelica are partea ei, și i-o dăm. N'ai grije Costăchel!...

Răspund eu: Doamnă Păunel, omul de einste înțelege din o vorbă. Trăiți mamă soacră!... N'am spus așa, Angelo? Să vedem.

Da atunci, n'am pomenit de zestre, o iotă. Dimineața, mă duceam la oficiu voios. Venea

Urcarea congruei preoților reformați. Preoții reformați, cari se vede că la timpul său au făcut bune servicii leului dela Geszt, primesc acum din partea acestuia promisiuni frumoase cu privire la urcarea congruei lor, și fiind aici vorba de unguri neaoși și buni patrioți, nu ne îndoiim că acele promisiuni vor și fi împlinite. În scrisoarea adresată directorului revistei bisericesti „Evang-likus Óralló”, contele Tisza le pune în vedere preoților reformați însemnate îmbunătățiri. Așa, aceia cari au o cvalificațiune superioară și salar întregit prin congruă la 1600 cor., se vor bucura după un anumit număr de ani de serviciu de un adaus de salar considerabil.

Serviciul de 3 ani în armată. Abia acum, dupăce patimile răscolite în Iunie s'au potolit, își dă lumea seama de cuprinsul nouilor legi militare. Știm că în schimbul urcării contingentului de recruți, guvernul promitea o reducere a anilor de serviciu dela trei la doi ani. Acum însă însă la iveală că această reducere va intra în vigoare abia după 3 ani, așa că soldații recrutați până atunci vor avea să servească tot 3 ani.

Cazul Kovács.

Psihologia justiției maghiare.

Viena, 12 August.

Un om deprins să contempleze lucrările fără nici o preocupare, nu va afirma nici odată că situația din Austria, mai ales cea politică, este din cele mai ideale. Și noi, ca și alte popoare, avem nevoile noastre proprii, și dacă am fi mulțumiți, n'am rezona și critica pe toată lumea, cu motiv și fără motiv. Sunt însă unele momente în cari ne furnică un sentiment de mândrie patriotică, un sentiment de încredere în noi înșine, care ne soptesc că multe lucruri dela noi sunt mai bine decât în alt loc.

Acest sentiment de mândrie se trezește în noi, ne obsedează, mai ales atunci când avem un prilej potrivit să facem o paralelă între împrejurările dela noi și între cele din cealaltă jumătate a imperiului habsburgic. Nu trebuie să reducem totdeauna explicarea la simple considerații de patriotism local, când astfel de parelele ies, fără excepție, în

prânzul, mă întorceam acasă voios, la ciorbă de miel. Apoi ațapeam după masă pe dormeză, o oră. Angela: școală Costăchel, a trecut ciasu. Te așteaptă oficiu!...

Eu: mulțumesc... o să plec și mă duceam la muncă. La orele sease ieșeam din birou, să-mi fac promenada obiceiuită înainte de masă, adică *digeranta*. Apoi de se întâmpla să fie cumva teatru de diletanți, mă întorceam ropede, și întrebam pe Angela: ai? nu ți-ar plăcea oare... să ascuți pe diletanții noștri, Angelico?

Zice ea: viu, dragă, viu, dar să luăm și pe mamăica și pe sor'-mea.

Zic eu: cu toată inima Angelo!

Adaogă ea: biletele lor, vin la contul dumnealor.

Zic eu: lasă, nu-i nimica. Altădată... Domnule judecător de pace, eu, odată n'am făcut observație ori aluzie la bilete.

Altădată, zice eccoana soacra: Costăchel, a venit cinematograful. Să mergem să vedem și noi.

Răspund eu: să mergem, mamă soacră, să mergem! și iar patru bilete. Am tăcut. Venea teatru, eu: patru bilete — venea cinematograful, eu: patru bilete. De întors, nu se pomenea. Spune Angelo, am cerut vre-odată cevaș? S'a întors vre-odată?... Vezi așa e omul de omenie.

Domnule judecător; Eu, în toată ziua, fac preumblarea mea. Să vedeți cum. Mai întâi și mai întâi cum ies din birou, o iau binișor la

favorul nostru. Am putea induce o serie întreagă de exemple, care însă n'ar corespunde de loc scopului acestui articol.

Intr'un mod cam bătător la ochi, a ieșit la iveală mai ales deosebirea între parlamentul austriac și cel ungar cu prilejul discuției și votării reformelor militare. Aceste reforme au fost primite la noi fără nici un incident mai însemnat, recurgându-se la ajutorul majorității de trei sferturi din totalitatea voturilor, în Ungaria însă opoziția a fost oprimată cu forța de cătră contele Tisza, fiind scoasă din parlament cu ajutorul poliției, pentru ca să se ajungă la acelaș rezultat ca în Austria.

După aceste mai veni și „cazul Kovács” cu sgomotul său senzațional. Nu atentatul, ci persoana atentatorului, a evreului Strasser, a neguțătorului de cereale care peste noapte a devenit un maghiar șovinist, precum și aprecierea faptei sale de cătră justiția maghiară, *aceste* dau de gândit, și din pricina lor lumea dela noi clatină din cap. La noi ar fi imposibil și absurd, ca un criminal surprins asupra faptului, un criminal care mărturisește fapta sa, să fie declarat iresponsabil de faptele sale, cum se întâmplă acum cu Kovács, acest evreu insetat de glorie herostratică.

Dacă ne punem însă pe alt punct de vedere și concedem că Kovács este un om normal, dar în momentul când a făptuit atentatul era într'o iritare așa de mare, încât nu poate fi făcut responsabil pentru faptele sale, cu atât mai puțin însă poate fi pedepsit, atunci trebuie să înfierăm în modul cel mai aspru felul cum a codus contele Tisza ședințele. Trebuie că nespuse de revoltător au fost conduse aceste ședințe de cătră contele Tisza, dacă efectul lor a fost de așa natură încât oameni, de altfel foarte normali, și-au pierdut pentru un moment mințile!

Dar despre altă ceva e vorba! Fiecare om care cunoaște situația politică din Ungaria înțelege îndată că aici despre alt ceva e vorba. Exaltarea temporară a atentatorului Kovács este iscodită pentru ca să i se creeze opoziției o punte de aur, ca atunci, când va

stânga, și ies în promenadă pe sub Tâmpa, la aier, urc peste basenul de apă, cobor iar, și ajung la celalalt cap al promenadei. Apoi o cotesc pe dinaintea școlii nemțești de fete, dau prin târgul cailor în jos, dau o raită prin târgul grăului, și-o iau apoi la devale pe strada Vămii. Aici mă opresc, mai la un galantar, mai la o vitrină, mai la un fotograf.

Judecătorul de pace: d-le Petrescu! Iar ați deraiat. Vă rog să veniți la obiect.

„Domnule judecător... să vedeți, aici e buba. Aveți puținică răbdare. Mă uit, cum spusei, la fotografia. O pasiune. Intr'o bună zi, cum făceam preumblarea, pe care o numesc eu *digeranta*, pe strada Vămii mă opresc la unu... Knauer, fotograf. Să văd cine și ce: cum arată lumea? Mă uit în sus, mă uit în jos. Deodată, pac, imi tresare inima dela loc... Vai de mine! Zic eu, vai de mine! De pe o fotografie, nu mi-se mai deslipeau ochii, ca pironiți. Aoleu! Aoleu! Era să mă lovească damblaua: D-le judecător, inchipuiți-vă: Angela, mă trada... mă trada pe fotografie... Iacă fotografia! Poftiți. Zii că nu-i ea... zii, că nu se sărută cu dumnealui. Auzi domnule, în fața lumii, să se expună ea, în fața lumii. Incep să gem: tradare! tradare! Intru la fotograf. Zic: domnule, te rog, n'ai fi dispus d-ta, să-mi vinzi și mie o fotografie, una așa de... souvenir. Mi-a plăcut o cocoană. — Zice fotografu: eu plăcere! Și mă duc să-i arăt *corpus delicti*. Zice el: ai ales bine... sunt niște ilustrate, pe cari le-am ară-

fi discutată reforma electorală, toți Ungurii să stea solidari, umăr la umăr. Acesta-i motivul pentru care Kovács, un om cu mintea normală, este scutit de orice responsabilitate, cu toate că este un criminal ordinar, pe când în Agram, aceeași justiție maghiară ridică acuza împotriva lui Jukici, care este un notorfc nebun și împotriva unei duzini de băieți, cari sunt minori până la cel din urmă!

La noi așa ceva ar fi curat imposibil!

Cursurile de vară din Vălenii-de-Munte.

(Continuare).

Conferința dlui Cartoian despre „Literatura noastră populară”.

D. Cartoian constată că aproape toate legendele noastre, tradițiile și alte feluri de literatură populară nu sunt creații ale geniului poporului nostru, ci numai prefaceri, adaptări conform spiritului său. Izvorul trebuie căutat în cărțile fantastice de veche origine, egipteană sau siriană. Metropola culturii omenesti, Alexandria, a împrumutat produsele sale neamurilor diferite: hamitice, semitice, germano-romance, slave. Prin intermedierea slavă a ajuns la noi Alexandria, mult citita carte și astăzi în structurile țărânilor. Mediul slavico-bulgăresc înainte de a ne transmite nouă romanul fantastic, a suferit influența credințelor apusene. Prima reacțiune — sârbească — s'a făcut în 1562 din porunca mitropolitului Grigorie din mănăstirea Neamțului.

La alcăturarea acestui roman a contribuit în mare parte măreția expedițiilor lui Alexandru cel Mare lărgind orizontul geografic, descoperind alte lumi în îndepărtatul răsărit cu popoare nouă curioase ca îmbrăcăminte, cu arbori de lână, cu hrană, cu apă vie. Insuș Callistenes istoriograful lui Alexandru a fost răpit de fantazie în decursul scrierii. Un alt strat al Alexandriei e elementul popular, fuziunea dintre elementul istoric și cel tradițional.

Alexandria a fost cea mai citită carte la noi, chiar de boieri și cărturari, însuș Neagoe Vodă Basarab în „Invățăturile” sale citează pasagi întregi. S'a folosit până și pentru predicile de pe amvon. Cronografele au în țesătura

lor această povestire. În contra ei se ridică marii cronicari cu cultură latină Costineștii și Const. Cantacuzino, după ce au aflat în apus adevărata istorie a lui Alexandru. Boierii, preoții, diecii la retipăriri însă îndreptează aceste atacuri și susțin fondul nealcătuit al romanului.

Legende cuprinse aici s'au încreștat cu fondul străvechiu al credințelor noastre. Apa vie a lui Alexandru, după moartea sa a fost găsită de roabe, cari au băut-o căpătând nemurirea chinuind lumea cu boli năpraznice vindecătoare numai prin descântece. Iată izvorul descânte-cilor noastre.

Episodul căpcânilor fugăriți de Alexandru, încă e renăscut în literatura noastră populară. Invaziile tătărești din Buceag asupra poporului năcăjit, au fost numit invaziile căpcânilor.

Trăiește în mintea poporului nostru și un cult al Brahmanilor, iar prin Zarand s'ar vedea chiar copitele calului lui Alexandru.

Cartea aceasta și alte cărți, cari au circulat pe la noi dând naștere la legende ca acele a Maicei Domnului culese de S. Fl. Marian, n'au importanță estetică, ci etnologică.

Ele sunt tot atâtea documente de cultură, ajutătoare pentru recunoașterea psihologiei vremurilor trecute. Care e izvorul acestor legende, a așanumitelor evanghelii apocrife, căci în evangheliile canonice nu se cuprind afară de lămuriri asupra vieții lui Isus de când a început să predice credința sa până la moarte. Despre copilăria sa, ori despre Fecioara Maria nu aflăm detalii. Lacunele le-a umplut fantazia poporului. Așa s'au dezvoltat evangheliile eterodoxe — din unirea principiilor filozofice cu dogmele creștine, sau a tradițiilor vechi cu a celor nouă de cătră sectele eretice.

Evangheliile apocrife ortodoxe sunt:

1. *Protoevangheliul lui Iacob Minorul*, care conține viața, nașterea sîmtei Fecioare, până la nașterea lui Isus. Prezintă o aoreolă de sfințenie în jurul Preacuratei, care e dată de marele preot spre îngrijirea lui Iosif Tâmplarul, om în etate de 80 de ani și cu mulți copii.

2. *Evanghelia copilăriei* reia firul povestirii spre a-l toarece mai departe. Se dau amănunte asupra nașterii lui Isus, asupra scutecelor, jucăriilor întovărășite de acel spirit de vraje, făcător de minuni al sîntului copil. Acest manuscris — din sec. al 17-lea găsit în Ardeal — cuprinde încă rolul alor 3 personaje ce le întâlnim în evangheliile canonice: cei doi tâlhari și Iuda.

3. *Evanghelia lui Pseudo-Mateiu*, constătoare din două părți: 1. în care se povestește răstignirea Mântuitorului și 2. coborîrea Domnului în infern.

4. *Viața lui Iosif Tâmplarul*. Ni se spune că Iosif ar fi coboritorul familiei lui David, că la 40 de ani s'a căsătorit trăindu-i soția 9 ani. La 80 de ani primește în grije pe Maria. Sosindu-i ceasul din urmă se înspăimântă de moartea ce venise să-l ducă, Isus văzând groaza tatălui său se roagă de Dumnezeu să-i liniștească suferințele. În mijlocul arhangelilor luptători cu spiritele rele Iosif se înalță la cer.

5. Moartea Sîmtei Fecioare.

Aceste manuscrise le-a aflat d. Cartoian la Academia Română. Dsa ne-a atras atenția asupra elementelor ce le putem găsi în produsele folclorice ale poporului nostru. Evident că nu le putem atribui originalitatea având un așa de îndepărtat izvor. Pentru colecțiile viitoare de folclor se impun două metode: 1. *cum a prelucrat poporul elementele împrumutate fie dela cărturari, fie dela popoarele învecinate*; 2. *cari sunt creațiile proprii și prin ce se disting, în ce stă originalitatea poporului nostru în acest domeniu. Folcloristul de azi pierde din vedere această legătură. Nu e clar cu marea sa misiune de a lămuri ființa sufletească a poporului nostru. Se cer cunoștințe vaste în folclorul lumii.*

Correspondent.

Dr. Oscar Jászi despre formarea statelor naționale și chestia naționalităților.

— O recenziune. —

De Dr. Cassiu Maniu.

(Continuare).

Chestiunea Irlandeză.

Capitolul instructiv despre raportul dintre Englezi și Irlandezi îl dăm aici aproape în întregime.

Veacuri îndelungate Anglia cel mai apusean stat cultural al Europei a urmat o politică de naționalități asemănătoare cu actualul despotism rusesc în grozăviile sale și în nesuccesul său. Chestiunea irlandeză e un caz caracteristic al luptelor naționale cu învățături multe și folositoare ce privește firea și tendințele lor.

Celții băstinași împregnați de abinele cu sânge strein și cari trăiau în danuri ce mereu se dușinneau, au căzut în robia Englezilor și Normanșilor, în urma căreia ca pretutindenea cuceritorii — zece aventurieri, au împărțit între ei pământul Irlandei. Locurile greu de apropiat au rămas însă mai departe în stăpânirea triburilor puternice cucerite. Ca în tot locul și aici contrastul între cuceritori și învinși n'a avut culoare națională. triburile singuratic se războiau între sine și adesea intrau în slujba Englezilor. În veacul al XVI țara are înfățișarea anarhiei feudale, ce e desăvârșitul contrar al coeziunii naționale.

În țara săracă furile războiului nu mai conteneau dar nu războiul național ci cel irregular, încăierări între Englezi și Irlandezi. Dar ca și în toate luptele de răsă pacea relativă urmă după neînțelegerile sângeroase între cele două naționalități și amăsurat legei asimilației raseilor mare irlandeză contopește ostro-vul englez. Cele două rase se contopesc pe temeiul elementului celtic. Toate manoperele au fost zădarnice întru a susține elementul englez: numărul cuceritorilor a fost mai mic decât să fi putut opune rezistență valurilor vieții irlandeze. În parlamentul din Dublin la 1541 toți Peerii cu excepția unia sunt de origine engleză și normandă și totuși nici unul nu știe englezește.

Anglia e silită în veacul al XVI-lea se poarte trei războaie pentru recucerirea Irlandei. În veacul al XVI-lea se începe politica de asimilație violentă a Angliei față cu Irlandezii, că această politică de contopire se ivește relativ așa de curând în Anglia nu trebuie să ne surprindă, căci Anglia al veacului al XVI-lea în structura sa socială și economică era deja la aceia treaptă la care Europa de mijloc abia în veacul al XVIII-lea, ba în unele

iat eu. Zie eu: bine, iar în gând: alia, le ai aranjat tu dilanie, aha”.

Judecătorul de pace: Domnule Petrescu, vă rog să nu insultați!

„Acasă mă întreabă Angela: unde ai stat Costăchel? Eu îi răspund scurt: te rog să mă lași în pace, sunt bolnav!

Domnule jud cător! De atunci, vai de păcatele și de sufletul meu. Tot într'un foc am dus-o. Mă gândeam: trimite Doamne o moarte.. Vai de mine! Dela o vreme n'am mai putut răbda. Să vă spun cum s'a făcut.

S'auea, că vin iar diletanții aia ai noștrii, să joace. Într'o dimineață, zice Angela: Costăchel, vin diletanții... să iai patru bilete!

Răspund eu: oi vedea, de-oi lua!...

Zice ea: cum îi vedea? poate nu vrei să mergi?

Zie eu: merg, dar numai cu persoane onorabile, mă rog!

Zice ea: ce vrei să înțelegi cu vorba aia? Eu de colo: că las', că știi, ce te mai prefaci?

Angela începu să plângă. Eu, atunci scot fotografia din buzunar, și zic: hei cocoană, de astea mi-ai fost? Ai? Te vezi? O cunoști? Ai?

Ea, ea mușcată de viperă, sare cu gura la mine: crezi tu mă, zice, că eu am putut trăi eu lea ta zice, ghighimocule, tândă'a, imbecilule? De nu făceam așa, muream de foame. Cine te-a pus să te însori, dacă n'ai eu ce să-ți faci zice, muerea? Iacă așa, de vrei să ști. Sunt frumoasă și eu frunșetea mea am câștigat parale... vezi. Uite... m'am făcut model pentru ilustrate, numai ea să nu-ți mai cer parale. Să

poti ațapi tu pe dormeză... De nu te-ai mai deștepta! Dacă aveai leafă și tu, ea toți oamenii, nu se întâmpla una ca asta. Ce să-ți fac? Tu ești de vină!

Eu mi-am implantat mâinile în păr, și începui să urlu de durere.

Angelico, zie, Angelico, de ce m'ai nenorocit tu pe mine? Vai de sufletul meu.

Ea: ești prost?

Eu: cum prost.

Ea: ești imbecil.

Eu: aha... imbecil?

La țipetul nostru, iacă mama soacră: Intră speriată. Ce-i, strigă ea, ori v'ăți bătut? Angela atunci: uite imbecilul mă ofensează!

Zice cocoana soacră: să-i fie rușine!

Zie eu: aha... rușine... da biletele de ce nu le-ai plătit, ai?

Zice ea: o să le plătesc!

Zie eu: da zestrea când o numeri, ai?

Zice ea: ești mojic! ești mojic! Și, jap, f ai repezi o palmă.

Zie eu: unde-i ambiția mea, unde? Și, buf, eu ea de pământ...

Angela începu să țipe, și își infundă mâinile în părul meu. Eu... dau să mă ridic. Cocoana soacră mă ținea cu unghiile înfipte în piele. Spune doamnă, oare nu-i așa? Eu: mă omoară! mă omoară! La sbieratul meu, iacă și vecinii... La urmă, Angela, m'a îmbrâncit pe poartă, strigând: mojic! mojic! Eu: mulțumesc!... Asta-i povestea d-le judecător de pace. Cer divorț, pe baze de aversiune invincibilă”!

locuri abia la începutul veacului al XIX-lea s'a putut avânta. În veacul al XVI-lea a adus Anglia legea că tot Irlandezul e dator să-și radă mustetele; să-și taie părul, să-și depună mantia și portul irlandez, să vorbească englezește și să-și învețe copiii englezește. Văzând că astfel nu izbândește Anglia se apucă de desființarea comunității de pământ care era forta șefurilor de dan și a poporului, care duce o viață nomadă. În urma acestei ingerențe violente, a patra parte a pământului irlandez ajunge în mâinile „coloniștilor” englezi. Este caracteristic pentru acele timpuri și situații, că coloniștii se grăbesc să ridice două sute cetăți întărite. Orașele mai mari parte de origine daneză dându-se pe partea puterii regale, puterea politică și economică a Irlandei ajunge în mâinile englezului, astfel în noul parlament irlandez se ajunge la înghetarea unei majorități protestante. Acest lung șir de violențe economice și politice a produs la anul 1641 marea revoluțiune agrară irlandeză. Chestiunea irlandeză deveni astfel tot mai pronunțată o luptă pentru libertatea religioasă și politică, legată de chestia pământului. În revoluțiunea aceasta Irlanda cade și Anglia republicană cu ură puritană cucerește deplin inzulă nefericită. Toate semnele arătau că accasta nouă cucerire a inzulei va fi definitivă și va aduce cu sine asimilația elementului celtic. Nici odată nu s'a pus în lucrare asimilație cu o mai mare putere ca aici. Cu toate acestea Anglia nu a putut face Irlanda engleză. Dar puterea economică trece absolut în mâni engleze. 9 din zece părți a proprietăților orașenești, 75 parte a comerțului, 70 a caselor, 70 părți a pământului a fost în biruința veneticiilor protestanți. Se începe procesul asimilației, clasele superioare ale irlandezilor se fac engleze. Dacă accasta nu e împreună cu englezificarea inzulei, căci cum a observat Petti, „Irlandezii bogăți se fac englezi, dar englezii săraci se prefac în irlandezi...”

Acestui calvar îi pun capăt cu încetul valurile vieții moderne cari aduc cu sine democrația în viața insulei cutropite. Insuși coloniștii englezi încep a se aclimatiza definitiv către Anglia, ce îi apropie mai mult de poporul irlandez. Parlamentul din Irlanda începe să vorbească despre naționalitatea irlandeză. Uniunea care cum zice Gladstone s'a făcut cu mijloacele cele mai murdare și cele mai scelerate transpune puterea politică din Dublin la Londra. Dar dreptul electoral demoralizat pune capăt dominației orașelor engleze în favorul generalului din „Grafschofturi”. O. Conuel în alianță cu Wigi zdrobeste în parlament monopolul politic al coloniștilor inzulei.

Spiritul democratic al industrialismului modern a făcut mai mult pentru rezolvirea problemei irlandeze în acești 50 de ani în urmă decât politica de fer și sânge de veacuri a feudalismului englez. Politica modernă engleză stăruie pentru împăcarea Irlandei prin o soluție radicală a chestiunii agrare și prin ofertul unei autonomii tot mai largi. Parlamentul lucră așazicând cu puteri de vapori pentru desființarea marelui proprietăți de pământ în Irlanda. Exproprierea marilor proprietari în favorul Irlandezilor a costat dela 1885 până la 143 milioane funți sterlingi. „Coloniștii” vor trebui să se adapteze dorințelor populațiunii bășinase în timpul apropiat. Va trebui, deoarece politica de confiscări de răpiri de drepturi de persecuții religioase administrative și politice a produs faliment total economic și moral.

În mod treptat se desființează dominațiunea politică și economică a lorzilor din Irlanda. Acest proces înaintază cu conlucrarea activă a celor mai eminente spirite ale opiniei publice engleze. Homer-ulul iasă învingător în urma

întoarcerii uimitor de rapide a opiniei publice engleze, și el este un semn rar al maturității politice engleze.

(Va urma.)

Răsunetul desființării autonomiei bis. sârbești din Ungaria, la Belgrad.

Corespondentul din Belgrad al ziarului bucureștean „L'Independence Roumaine” publică în ultimul Nr. al acestui ziar o corespondență din care se poate vedea surescitarea ce a produs la Belgrad desființarea autonomiei bisericești sârbești din Ungaria. Indignarea ce a cuprins întreaga presă sârbă, după cum se vedea și din rândurile acestea nu seamănă nici pe departe cu cele câteva glasuri izolate ce s'au auzit în presa bucureșteană și cu notițele mărunte prin care unele ziare de dincolo au luat act de sfârșirea bisericești noastre gr.-cat.

„Lumea de aici — scrie numitul corespondent — stă sub impresia știrii despre desființarea autonomiei bisericești sârbești din Ungaria.”

„Acesta este evenimentul la ordinea zilei. A dat loc la articole amare în presa sârbă.”

„Acest incident a dus la paroxism exasperării sârbilor din Ungaria și echoul acestei exasperări s'a răsunat foarte răsunător la Belgrad.”

„Din coincidența sa cu evenimentele care caracterizează gravitatea extremă a situației generale, se trage concluzia că guvernul ungar, în grija lor de a evita o interpretare puțin favorabilă a procedurilor, au pândit tocmai momentul actual, în care atenția presei europene e îndreptată în altă parte”.

Tăcând mai departe câteva reflecții asupra politicii ungurești față de elementul sârb din Ungaria, autorul corespondenței continuă.

„Aceasta vine în urma presiunii exercitate asupra sârbilor în timpul ultimilor ani.”

„Procesul de înaltă trădare, desființarea garanțiilor constituționale în Croația, numeroasele urmări îndreptate împotriva Sârbo-Croaților sunt în sfârșit urmate de desființarea autonomiei bisericești sârbești din Ungaria.”

„Dacă este vorba să se încoroneze succesul unei politici lipsite în chipul cel mai neîndoios de prevedere și de cele mai simple elemente, în arta de salvagardare a intereselor monarhiei, guvernul ungar și-a ajuns pe deplin scopul. Aceasta este tragedia al cărui erou este unul din popoarele cele mai străns legate de monarhia habsburgică, după cum a dovedit anul 1848.”

„Prețul credinței sale către monarhie este secular, solemn acordat, dimpreună cu altele, de către Leopold I.”

„Este aceasta o aspră lecțiune dată sârbilor din Ungaria. Lovitura ilegală, anticonstituțională, atât de aspră și nemiloasă care le-a ridicat singurul rest din privilegiile lor simbolizează în chip eloquent acțiunea nefastă care se urmărește împotriva lor.”

„Cei dela Budapesta sunt oare conștienți de însemnătatea acestui act injust. Aceasta este chestiunea ce se pune acum”.

Cetind aceste reflecții ale corespondentului sârb ai impresia că stai în fața unui articol scris de un român cu privire la loviturile ce ni se dau și nouă pe terenul religios, atât de mult situația noastră și situația lor se asemănă.

Acelaș devotament în vremi grele pentru integritatea monarhiei, aceiaș credință, aceleaș jertfe pentru dinastie și cu aceiaș desamăgire după furtună.

Când se vor găsi și la dânsii și la noi bărbații care biziindu-se pe aceste suferinți atât de comune să constituie și mijloacele de comună salvagardare de dușmanul comun?

În preajma congresului studentesc.

Ca înaintea ori cărei mișcări culturale dela noi, așa și acum înaintea tinerii congresului studentesc, ziarele ungurești sunt encervate. Până și obiectiva foarte a vecinilor „Az Ujság” din Budapesta, scrie între altele:

„Scopul principal al congresului este asigurarea solidarității studenților români și deștepțarea unei acțiuni politice frățești”.

De asta se tem vecinii noștri. Ar vrea să ne prezinte în ochii lumii ca pe niște iredentiști get-beget. Așa lucrează și în contra studentimii din Croația. În realitate ce facem însă noi, studenții din Ungaria? Stăm în fața unui mare eveniment în viața noastră sufletească. Și stăm cu mâinile în sân! Cetind ziarele noastre am impresia, că din multe părți am avea sprijinul multor bărbați cu tragere de inimă în ale noastre, dar par că n'au pe cine să se sprijinească. Să nu fie cu supărare, dacă privesc lucrurile cu mai multă severitate. Am convingerea, că păreri de acestea pot pretui mai mult, decât laudele fără margini ce vin de aiurea.

Dela congresul studentesc din anul 1909, — cu toate că, am serbat jubileul duor societăți semicentenare — ce am făcut, ca la Craiova să putem pași în fața celorlalți frați; serios, disciplinați și conștii, că suntem „floarea” unui neam de 4 milioane, care e lăsat în voia sorții?

Și dacă nu de trei ani, atunci de trei luni soc. P. Maior înainte de a-și încheia anul, trebuia să se adreseze către societățile surori dela Cluj, Sibiu, Blaj, Arad, Caransebeș etc., cu un program bine chibzuit și cu expresă dorință ca fiecare societate studentescă să numească un membru al ei în vederea constituirii unui comitet în frunte cu președintele vreunei societăți. Acest comitet, după încheierea anului școlar, ar fi avut datoria să iee măsură ca în biroul de conducere a discuțiilor congresului, să avem un reprezentant, nu ca la congresul din 1909, unde activitatea culturală o conduceau 2 teologi, 1 farmacist, 1 medicinist și unul dela facultatea de matematici. Acest comitet trebuia să se îngrijească de un conferențiar, a cărui lucrare revăzută de dânsii era să apară înaintea congresului, în broșură și încă multe altele.

Ministrul de instrucție publică a dat zilele acestea statistica oficioasă din care reiese, că numărul elevilor români cari urmează numai la gimnaziile și licee, atinge cifra de 3500. Dintre aceștia 1480 urmează la gimnaziile din Brașov, Blaj, Beiuș, Brad, Năsăud, iar 2020 respiră aerul ultrasovinișt al institutelor de stat. Oare cifrele de sus nu ne demonstrează ad oculos, că înființarea unei reviste studentești (nu însă a elevilor de licee N. R.) nu se poate amâna, decât cel mult până la toamnă.

Nu știu dacă la începutul ei, asociațiunea internațională de studenți „Corda Fratres”, de care pe înaintașii noștri i-a legat puternice simpatii, va fi avut vre-un scop anumit sau va fi răspuns chemării, căci azi nu se mai vede nici una, nici alta. Nu mai are nici o legătură cu noi și nici cu studentimea din apus. Azi își are sediul în Budapesta și e cutropită de maghiari. Susținerea acestei societăți figurează în bugetul statului și e subvenționată binișor. Existența ei depinde dela mărimea milei guvernelor maghiare, iar intenția este de a face servicii politice acestora. La congresele ce se țin an de an în străinătate, studentimea din Ungaria — care nici habar n'are de aceste congrese — e reprezentată prin agenții guvernului. Studentul maghiar nici nu știe ce însemnează numirea Corda Fratres, iar cei ce îl reprezintă nu mai sunt studenți, ci acel soi de oameni, pe cari guvernul maghiar îi folosește pentru răspândirea faptului mincinos, că în „Hungaria Felix” naționalitățile se simt ca în sânul lui Avram.

R. S. Molin.

Dr. Balázs Emil

Institut pentru consultațiuni medicale,
TIMIȘOARA, întru Palatul Merbl.

Operează și vindecă boli de piele și sexuale cu razele Röntgen. Operarea polipilor și a altor formațiuni cu aceleași raze. Electrofiză. Metode electrice de vindecare. Massage electrice. Vindecarea bolilor de beșică prin electricitate.

(Ba 46—00)

Consultațiuni pentru operare și boli de piele dela 8—9 ore a. m. și dela 2—5 p. m. Celor din provincie cărora se recere îngrijire mai îndelungată, le stă la dispoziție camere confortate anume

Pentru cultura din Maramurăs.

La apelul publicat în Nr. 129 al „Românului” câtră toți autorii, editorii și în genere, *câtră toți prietenii sinceri ai țărâniei din Maramureș*, la cari până în ziua de astăzi foarte puțină slovă românească a ajuns, vă voi arăta, numele acelor persoane, cari au dăruit cărți, *pentru biblioteca populară din leud*, care până acum e singură și cea dintâi în țara lui Dragoș-Vodă.

I. Dela D. Lupan, profesor în Brașov:

1. *Hai să ridem*, almanahul revistei „Minerva” literară ilustrată, pe anul 1911.

2. *Călătoria lui Stanley, prin Africa-centrală, 1874—1877*, povestită cu deosebire pentru tinerime de R. Roth, traducere de Andrei Bărseanu.

3. *Carte de cetire*, pentru anii din urmă ai școalelor populare, și pentru poporul nostru de I. Pop-Reteganul.

4. *Carte de cetire*, pentru elevii și elevele clasei a IV-a primare de Nicolae Sulică, profesor în Brașov.

5. *Datoriile copiilor*, sau istorioare religioase și morale, pentru elevii și elevele din clasele începătoare de Gh. Ludu preot inv. și Ioan Dariu inv.

6. *Universul și minunile lui*, Nr. 67 din „Biblioteca pentru toți”.

7. *Anton Pann: Culegere de proverbe sau povestea vorbii*, Nrii 16—25—39 din „Biblioteca pentru toți”.

8. *Anton Pan, Nastratin Hogeia, Înțeleptul Arghir și nepotul său Anadam și o sezătoare la țară sau povestea lui Moș Albu*. Nrii 79—93—94 din „Biblioteca pentru toți”.

9. *Constantin Negruzzi: Aprodul purice Lăpușeanu, scrisori etc.*

10. *Gr. Alexandrescu: Poesii și fabule.*

11. *Carte de cântece, pentru tinerimea școlară de Ion Dariu.*

II. *Dela Sfinția Sa Dr. Elia Dăianu, protopop Clujului.*

1. *Propovedanii la îngropăciunea oamenilor morți, culese de Petru Maior.*

2. *Prinos canonicului Dr. Augustin Bunea, făcut de redacțiunea revistei culturale „Răvașul” din Cluj.*

3. *Discurs panegiric la înmormântarea lui Stefan cav. Havasi Oășanu, titorul bisericii din Cluj, de Dr. E. Dăianu.*

4. *Biserica și Românișmul*, studiu istoric de Zenovie Păclășanu.

5. *Baronul Vasile A. Pop*, al II-lea președinte al Asociațiunii de Dr. E. Dăianu.

6. *Biserica lui Bob în Cluj* de Dr. E. Dăianu.

7. *Românii și clasa intelectuală din Bucovina* note statistice de I. E. Torouțiu.

8. *Cartea Durerii*, tradus din francez. de A. Nicolescu.

9. *„Viorele” schițe și nuve'e de Vioara din Bihor* cu o prefață de Adrian G. Lazariu.

10. *A fost odată*, povești și cântece populare, culese de I. E. Torouțiu.

11. *Adevărată bogăție, sau împăratul printre săteni* de Ioan Agârbiceanu. 2 exemplare

12. *Ursu Broina*, Nr. 2 din biblioteca despărțământului Cluj de Dr. E. Dăianu.

13. *Întâiul ajutor la nenorociri* de Silviu Brânzău, Nr. 4 din bibl. desp. Cluj.

14. *Cultivați pomi*, de Vasile Ranta Buticescu, Nr. 5 din Bibl. desp. Cluj.

15. *Cum trebuie să lucrăm pământul*, de Aurel Poruțiu, Nr. 6 din bibl. desp. Cluj.

16. *Faceți tovărășii*. Mustre de statute, Nr. 9 din bibl. desp. Cluj.

17. *Povestea noastră. La America. Dela țară. Ultima lecție*. Nr. 10 din bibl. desp. Cluj.

18. *Povești din satul nostru. Dinu' Maicii* de Ion Isaic.

III. *Dela Aurel Fodor, paroh în Așchileul-mare*: 20 de exemplare din „Ziua Deșteptării” povestire populară de Aurel Fodor. Nr. 9 din Biblioteca „Unirii”.

IV. *Dela Ioan Hățiăgan, protopop gr.-cat. în Cojocna.*

1. 2 Exemplare din revista *Asociațiunii „Transilvania”* Nr. I—II, pe lunile Ianuar—April 1912.

2. *Istoricul bis. române gr.-cat. din Cleveland-Ohio*. Scris de Aureliu Hățiăgan, preot misionar gr.-cat.

3. *Prăsierea pomilor*, păstrarea și prepararea poamei de Nicolae Albani inv. dirigent.

4. *Misiunea episcopilor Gherasim Adamovici și Ioan Bob la curtea din Viena în a. 1792* de Dr. Ioan Lupas.

5. *Cursele Diavolului*, sau narațiuni populare, scoase din viața poporului, scrisă de Ioan Bochiș preot în Borșa. 2 exemplare.

6. *Adevărata bogăție, sau împăratul printre săteni* de Ioan Agârbiceanu. 2 exemplare.

7. *Povestiri de N. Petra-Petrescu*, Nr. 17 din biblioteca populară a Asociațiunii.

8. *Despre lungouare*, de Dr. B. Bașiota, medic în Cluj.

9. *Gheorghe Barițiu*, de E. Zeilean.

10. *Despre coleră și cum să ne apărăm împotriva ei* de Dr. B. Bașiota, medic.

(Va urma.)

Cronică externă.

Convenția navală franco-rusă. Corespondentul din Paris al ziarului „Zeit” a avut o convorbire cu generalul Bazaine-Hyater, unul din cei mai buni cunoscători ai situației politico-militare a Franței, asupra motivelor cari au călăuzit Franța la încheierea convenției navale cu Rusia.

Generalul Bazaine-Hyater a făcut următoarele declarațiuni:

„De câțva timp personalitățile conducătoare ale republicii franceze sunt neliniștite de urgentele înarmări ale flotelor italiană și austro-ungară.

„Deși se cunosc convențiunile pe cari le-au încheiat Italia, deoparte cu Rusia și de alta cu Anglia, rămâne totuși stabilit faptul că Italia, ale cărei înarmări, după terminarea războiului, vor intra într'un nou stadiu, aparține triplei alianțe, și astfel în momentul unei conflagrațiuni europene nu va putea oferi o garanție sigură.

„La ce servesc întăririle enorme ale flotei germane? Impotriva cui să se îndrepte aceste arme formidabile? Întrebările acestea au fost puse în repetite rânduri din sorginte engleză câtră Germania. Dar niciodată nu s'a răspuns acestor întrebări.

„Noi înșine, am fost nevoiți, din cauza acordului nostru naval cu Anglia, să întărim în mod considerabil flota Mediteranei, pe când Anglia vroia să transporte principalele sale forțe în canalul Mânecci.

„Situația a suferit însă o schimbare însemnată atunci când Germania a îndemnat pe aliații sa Austro-Ungaria să procedeze la înarmări maritime cari nu sunt de loc în raport cu situația geografică și cu aspirațiile monarhiei danubiene.

„În sfârșit diplomația acordului mediteranean zice că echilibrul în marea Mediterană e serios primejduit și că flota franceză, la caz de război, va avea nevoie de un sprijin al flotei engleze și că prin aceasta sarcina marinei germane se simplifică în mod simțitor.

„Anglia ar fi, în cea mai mare primejdie din cauza imediatei apropieri a unei flote vrăjmașe superioare, de oarece producțiunea sa de grâu nu ajunge nici pe departe să acopere necesitățile sale, și ea n'ar putea îndestula nici timp de două săptămâni populațiunea sa cu pâine fără ajutorul unei Puteri externe.

Guvernul francez a luat cunoștință cu o satisfacție lesne de înțeles, de faptul că Duma a încuviințat un program de construcțiuni navale.

S'a pășit la o revizuire a alianței franco-ruse, care cuprindea încă în forma sa originală o colaborare forțelor de uscat și de mare, și guvernul din Petersburg lucra, în înțelegere cu Anglia, la creierea unei flote care să corespundă ultimelor cerințe ale tehnicii războiului.

Motivele pomenite mai sus au determinat pe Rusia să accepte propunerea și a trebuit numai să se împlinească o datorie de politetă față de Germania și Austro-Ungaria, făcând ambelor aceste Puteri comunicarea respectivă.

„Italia fusese pusă în cunoștință mai dinainte despre aceste negocieri.

„Pentru a se satisface opinia publică din țara noastră, s'a întărit alianța militară și maritimă prin cea mai strânsă înnodare a acțiunii diplomatice, și anume înainte de toate pentru motivul că republica nu dă dovadă de o justă pricepere a deosebirii dintre relațiile tradiționale ale caselor domnitoare rusă și germană, și desigur dorita de aliată a Rusiei față de Franța.

„Din convorbiri pe cari le-am avut cu personalități bine informate am putut dobândi impresia că viitoarea politică navală a Rusiei se va ocupa abia în al doilea rând de marea Baltică.

„Scopul ei va fi să restabilească echilibrul în marea Mediterană și să facă a se deschide Dardanelele pentru flota rusă.

„Aceasta ar fi odată pentru totdeauna un remediu contra situației preponderante a Puterilor triplei-alianțe.

„Consecința inevitabilă a convenției navale franco-ruse va fi: 1) Neutralizarea Dardanelor; 2) Autonomia mai multor insule din apele turcești ocupate actualmente de Italiani, și cari din cauza diversității lor naționale nu pot suporta presiunea unui regim sever.

„Franța, a cărei situație financiară e extrem de favorabilă, va acorda Rusiei un nou împrumut de 4 miliarde și noi vom supraveghea ca aceste mari cheltuieli să găsească în trebuințarea cea mai bună, căci prin întărirea puterii armate a Rusiei va crește în importanță și propria noastră situație și pregătire de război.”

*

Poincaré în Rusia. Prim-ministrul Franței a sosit Sâmbătă la Petersburg. Rușii s'au pregătit pentru primirea lui, cum se primesc numai suveranii statelor aliate. În drumul lui spre capitala Rusiei, care l-a făcut pân' la Kronstadt pe crucișătorul „Condé”, s'a întâmplat ca să se întâlnească în apele germane cu vasul de război german „Deutschland”. Cu 19 bubuituri de tunuri a fost salutat crucișătorul francez de vasul german și schimbul de salut dintre aceste două vase a avut ceva în sine, ca și când s'ar fi asigurat împrumutat că relațiile bune între Franța și Germania nu le va conturba în apropiatul viitor nici un eveniment mai serios. La Kronstadt, unde a sosit Vineri seara, Poincaré a fost salutat de ministrul marinei ruse, de ambasadorul Franței și personalul acestei ambasade, precum și de atașatul militar francez și de atașatul francez rus în Paris.

Sâmbătă la 10 ore înainte de amiază prim-ministrul a sosit la Petersburg pe bordul vaporului „Neva”. Primirea ce i s'a făcut aci a fost cu atâta pompă și atențiune par'că ar fi voit să se arete lumii, legătura strânsă ce o are Rusia cu Franța. I-au salutat prim-ministrul Kokowzew și ministrul Sasanov. Primarul capitalei conform datinei rusești l-a primit cu pâine și sare. Duminecă Tarul l-a primit în audiență pe prim-ministru Franței servindu-se apoi un „Dejeuner” în onoarea lui, iar la 6 ore seara prânz în Tarskoje Selo. Poincaré va locui în Peterhof, în acelaș apartament, unde a fost și Wilhelm, împăratul Germaniei în 1897 și mai târziu președintele Faure Felix. Marți va pleca la Moscova de unde reîntorcându-se Joi la 1 oră se va reîntoarce cu crucișătorul „Condé” în Franța.

Dr. RÓTH KALMAN,
MEDIC.

TEMESVÁR-ERZSÉBETVÁROS.
Strada Batthyány 2. (Colțul str. Hunyady)

Consultațiuni: a. m. 8—10, d. a. 2—4 ore.

Consultațiuni separat pentru tuberculoși

Altoire cu Tuberculin. (Ro 45—60)

Sfințire de școală.

Giomal, 7 August, n. 1912.

În comuna *Giomal*, situată sub umărul unei movile uriașe lângă Gioagiul de sus, satul cu vechea episcopie de odinioară a Românilor ortodoksi din Transilvania, s'a săvârșit Duminecă în 5 August 1912, sfințirea zidirii celei noi pentru școala populară gr. or. română.

Actul religios s'a săvârșit din partea preoților: *Dr. V. Bologa*, directorul școlii Asociației din Sibiu și asesor consistorial onorar, *Ioan Neagoe*, parohul localului și *V. Maesa*, paroh în Gârbova de sus, în prezența unui număr considerabil de intelectuali și popor numărând. După sfințirea apcii cu ritualele apartinătoare, dl *Dr. V. Bologa*, unul din bărbații noștri de școală, a rostit poporului câteva cuvinte pătrunzătoare din prilejul serbării ocazionale. Cât am putut reținea din aceste cuvinte improvizate pentru solemnitatea momentului, înșirăm aci în cele următoare:

Iubiților creștini!

Astăzi săvârșim serbarea luminii pentru această comună de Dumnezeu binecuvântată. Săvârșim serbarea muncii trudnice a iubitului nostru popor. Săvârșim încoronarea operei sale celei mai alese, picurată de lacrima sudorii sale și de jertfa cea mai curată, ce aduce poporul nostru pentru legătura credinței strămoșești, a cărei mângâiere întotdeauna i-a fost sfântă.

Să zăbovim dar, puțin, la această răspântie a drumului, la care s'a învrednicit să ajungă această comună în progresul său.

Cine a cunoscut împrejurările de mai înainte, știe, că ridicarea unei zidiri corespunzătoare pentru creșterea tineretului nostru în această comună, era o trebuință arzătoare, o trebuință mult simțită și neapărată. În vederea acesteia s'au început frământările sufletești, din care se plămădesc toate lucrurile cele bune. Și norocul a fost, că indemnul cel curat nu a lipsit din sânul conducerii acestei comune. Iar bunul sfârșit al indemnului curat, îl arată această zidire înălțată pe una din colinele centrului comunei, ca o inimă sănătoasă, menită să pregătească și să reverse aluatul cel bun și de viață dătător pentru trupul întreg.

Eu deși sunt născut în veoințătaea Dv., n'am avut prilej să cunosc în amănunte frământările pomenite. Văd numai bunul lor sfârșit și mă bucur din inimă. Cel mai chemat este, fără îndoială, căpetenia acestui district bisericesc, protopopul ținutului, O. D. *Ioan Teculescu*, distins bărbat pe terenul vieții noastre bisericesti și școlare. Sub privegherea sa și sub conducerea sa s'a urzit dela început acest lucru binefăcător. Și sunt sigur, că dacă împrejurări familiare nu i-ar fi impus un mic concediu dela afacerile de oficiu, astăzi n'ar lipsi din mijlocul Dv. ca să iee în samă rodul ostenețelor Dv. și să-și spună cuvântul său cel mai chemat, dând fiecăruia ce este al său.

Eu mai puțin orientat în amănunte, voi să amintesc numai în linii generale pe cei binemeritați pentru întemeierea și durarea acestui nou palat al științei românești și al luminii evanghelice. Și pentruca să împlinesc această datorință, am cel dintâi cuvânt pentru păstorul sufletesc al acestei comune: Sfinția Sa părintele *Ioan Neagoe*, parohul localului, care, deși la o frumoasă vârstă înaintată, n'a pregetat a osteni zi și noapte pentru pregătirea lucrurilor trebuincioase, pentru alegerea localului potrivit, adunarea materialului ș. a. întru săvârșirea zidirii. Acum cerul i-a hărăzit această mulțumire sufletească, să-și vadă credincioșii provăzuți cu o școală corespunzătoare pentru cultul științei și al moralei evanghelice. Mulțumită obștei noastre pentru această sârguință laudabilă.

Tot așa mi-a fost dat să aflu, și din ziaristică încă, de bunul concurs al veteranului bărbat al acestei comune dl *Nicolae Crișan*, astăzi notar pensionar, dimpreună cu fiul său *Partenie*, abilul său urmaș în oficiul notarial. Apoi întreg comitetul parohial cu voi mici și mari, Iubiți Creștini, cari n'ati întârziat a veni în sprijinul cauzei noastre pentru săvârșirea acestui lucru

de laudă și de mare binefacere pentru luminarea poporului nostru.

Pentru zilele noastre trudnice ca o sfântă mângâiere ni s'a dat să putem aminti și aici cu stîmă și recunoștință numele marelui nostru mecenat: **Vasile Stroescu**, din Basarabia Rusească, care a trimis din prisosul său 1000 de cor. și pentru zidirea acestei școli. Nu atât suma aceasta e de mare preț, căci Dv. ați cheltuit de 5—6 ori mai mult, dar e de mare preț aducerea aminte și cinstea ce v'o face prin ajutorul său acest providențial bărbat al neamului nostru, acest vâstar strălucit al vechilor boeri români, cari sufletul și-l dau pentru apărarea limbii, a legii și a moșiei. Iată o pibla măreață din care puteți vedea fiecare, că nu ajungesă zici, că și eu mă țin de limba cutare ori de neamul cutare, ci e dator fiecare din noi să vină în ajutor cu obolul său, când e vorba de întemeierea așezămintelor noastre publice de învățatură, de economie ș. a. Fie și numai **obolul văduvei** din sf. evanghelie, căci bunul Dumnezeu vede curățenia sufletului și binecuvântă așezămintele noastre pornite din asemenea îndemn.

Acum să ne facem seamă, pe scurt, și cu ființa școlii în sânul unui popor. După cum ne învață sf. Scriptură, Dumnezeu a zidit pe om, cea mai aleasă zidire așa, din **trup** și din **suflet**. Trupul nostru, precum vedem fiecare, îl îngrijim, îl îmbrăcăm și îl hrănim cu multă râvnă și cu mari jertfe adeseori. Aceasta o facem pentru întărirea ființei noastre și pentru sporirea zilelor noastre. O facem, de altă parte, pentru a fi cu atât mai destoinici, mai harnici și mai biruitori în munca vieții noastre de toate zilele.

Această datorință o avem și față de copiii noștri, să-i îmbrăcăm, să-i hrănim, să-i ferim de cele rele și să-i creștem pentru binele lor și al obștei noastre. Și să nu uităm că și fiara cea sălbatecă își oteroste și își cruță solul său!...

Dar pe cât de mare este datorința părinților să îngrijească de creșterea trupeză a copiilor lor, pe atât de mare, ba încă mult mai mare este datorința lor să îngrijească de creșterea sufletească a copiilor. Pentru-că după pildele înțeleptului Solomon: **Pruncul lăsat în voia sa, rusinează pe părinții săi!**... Pentru lucrul gingaș al creșterii copiilor însă, nu au toți părinții timpul celincios, nici priceperea trebuitoare. Din această pricină s'au întemeiat așezămintele publice de învățămînt, unde bărbați pregătiți și evalificați anume, să conducă creșterea sufletească și trupeză a tineretului nostru. Pentru-că Dv. bine știți vorba strămoșilor noștri: **ai carte ai parte; n'ai carte n'ai parte!**... Și nimeni nu cunoaște mai bine decât Dv. amarul acestor cuvinte din urmă, când din lipsă de carte sunteți nevoiți să bateti de neamurate ori pe la usile străine, adeseori viclene, ori maștere și de ocară pentru Dv.

Iată călăuză înțeleaptă ce v'a conluc și pe Dv. pentru această jertfă. Și binecuvântat să fie pasul Dv. și rodul ostenețelor Dv., care, în vârtutea sfințeniei sale, povătuie mai departe cu înțelepciune, h otărit că **va fi un izvor de lumină și de mângâiere sufletească pentru fiii fiilor Dv., cari vor pomeni cu laudă numele părinților și al binefăcătorilor de acum.**

Să nu uitați deci a pune temelie în fragedele inimi ale copiilor Dv. rugăciunea împreună cu frica lui Dumnezeu, care este începutul înțelepciunii. Dar să nu uitați mai departe, că creșterea copiilor nu se săvârșeste numai în școală, ci în partea cea mai mare **acasă la vatra părintească, unde pilda cea bună a părinților** are cea mai covârșitoare putere asupra îndrumării sufletului lor, întocmai ca razele soarelui asupra florilor câmpului.

Pe lângă aceste povețe purcese din inimă înfrîntă și smerită, cerem astăzi binecuvântarea cerului asupra lucrării Dv. pentru acum și pentru totdeauna.

*

A urmat apoi stropirea cu apă sfințită, după care poporul s'a resfirat la ale sale, iar intelectuali s'au împărțit la masa ospitală a dlor I. Neagoe și P. Crișan.

Într-o vreme la 7 ore s'a continuat serbarea prin o mică reprezentație teatrală cu câteva cântări corale, în noul edificiu al școlii.

Mai mult a plăcut farsa „*Tiganul soldat*”. —

Un flăcău din sat a reprezentat pe tiganul stîngherit de fiul său recrut militar, cu atîta măiestrie, cât nu se poate spune. Adevărată plăcere să vezi la sate atîta umor. Ne pare rău că am scăpat din memorie numele celui june destoinic.

Dintre cântările corale, *Răsunetul Ardealului, Lugojana*, ș. a. mai mult au plăcut cântecele populare și indeosebi *Lugojana*, care a și trebuit repetată, la dorința publicului. Un frumos și laudabil început.

În sânul poporului nostru din Gioamal, comună curat românească și de o singură confesiune (ortodoxă), am putut observa fețe frumoase și sănătoase. Un popor trainic și muncitor. Cu mare bucurie amintim și împrejurarea, că fetele de aici țin la portul nostru strămoșesc, frumos, nu l'au schimonosit și nu l'au înstrăinat, cum au făcut în unele părți, chiar și în satul vecin Gioagiul de sus. — Cei chemați ar trebui să fie cu luare aminte.

În comuna Gioamal e un conservatism mai sănătos și un spirit de economie mai rațional, mai practic.

Pentru reușita reprezentanței teatrale și a cântărilor corale, trebuie să amintim cu laudă ostenețele tinerilor studenți *Metes* și indeosebi ale tânărului învățător *Adrian Neagoe*.

Începutul e foarte bun. Cu Dumnezeu înainte!...

Marele nostru mecenat *Vasile Stroescu*, poate simți o mulțumire sufletească, că în bun loc și-a adus marimimosul său sprijin.

Un oaspe.

Criza din Turcia.

Arad, 12 Aug.

Criza din Turcia se află în procesul de soluție. Mâna de fier a guvernului a înfrînt puterea tinerilor turci și toate amenințările acestora par a fi numai beșici de săpun.

Funcționarii iuni-turci demonstrează abzi-când de posturile ce le ocupau, dar guvernul și așa i-ar demisiona, dacă nu s'ar supune ordinului de a nu mai face politică.

Reprezentantul guvernului în Albania, Ibrahim Pașa i-a liniștit pe Albanezii nemulțumiți, cari cu încredere i-au înmănat pretensiunile lor cuprinse în 12 puncte. Acum e rândul pe guvern, ca împlinindu-le pretensiunile să pună baza unei dezvoltări pașnice a poporului albanez care în întreg timpul răscoalei a căutat să-l asigure pe Suveranul lor despre loialismul și patriotismul lor. Atitudinea concesivă față de toți a guvernului pare a promova și terminarea războiului tripolitan, în care scop se observă o mișcare între diplomații statelor și se continuă tratativele între bărbații de stat ai Turciei și Italiei. Singur conflictul cu Muntenegru mai amenință. — după știrile mai noi — continuându-se încă hărțuierile la graniță.

Telegramele despre evenimentele mai recente sunt următoarele:

Măsuri împotriva junilor-turci.

Paris. — Agenția Havas anunță din Constantinopol: Ministrul de interne a provocat întreagă presa de a încunjuia orice critică răuvoitoare asupra armatei. La vre-o 20 de oficianți, cari sunt membri ai clubului june-turc și-au dat dimisia, pentru-că nu voiesc să se supună ordinației guvernului, de a nu mai face politică. Guvernul a dat ordin, ca sosirea și plecarea trenu-

Rog să fiți cu atențiune la prețurile introduse de mine!

Talii de batist 2—3—4—5 cor. talii etamine 5'50—6'50 cor. talii de carton 1'50—3 cor., jupoane de lister 3—4 cor., haine pentru copii 2—3—4 cor., jupoane de clott 2.80—5—7 cor., șapei, pălării și șorțuri pentru copii.

Senzație: cravate pentru domni, foarte potrivite pentru gulere înalte, 1 bucată numai 20 fil. Cămăși pentru bărbați, băsmăluțe, cartoane, zefire cu profuri ieftine. Ghete de pânză pentru copii 1—1'40 fil., pentru dame 1'50—3'40 fil., pentru dame 2'80—3'80 fil., trăsuri pentru copii, mare asortiment de umbrele și ploiere.

A 121—

Wilhelm Andree, Sibiu—Nagyszeben, Dragonerwache.

rilor și a vapoarelor precum și bagajul călătorilor să fie controlate cu cea mai mare severitate.

Constantinopol. — Ziarele junilor turci „Tanin” și „Hakk” și-au sistat apariția.

Salonic. — Valiul din Salonic, Kiazim Bey, care e un declarat aderent al junilor turci a fost chemat urgent la Constantinopol. Impotriva majorului Hassan Tosun, care a luat în adunarea ofițerilor o atitudine foarte ostilă guvernului, a fost dat ordin de arestare. Hassan Tosun însă s'a refugiat afirmative la Monastir.

Pretensiunile Albanezilor.

Salonic. — Șefii albanezi au înmănat lui Ibrahim pașa un document conținând cele 12 pretensiuni ale arnăuților:

1. Stabilirea și perceperea impozitelor și a taxelor, precum și organizația finanțelor să se facă pe baza condițiilor cari există în Albania;
2. Serviciul militar să se facă numai în provinciile rumeliote, afară de cazul de război, când arnăuții vor merge și în alte provincii ale imperiului;
3. Funcționarii să fie competenți și cinștiți, știind limba albaneză;
4. Să se înființeze școli agricole;
5. Să se mărească numărul stabilimentelor de învățământ;
6. Să se predea în mai multe limbi la orice școală;
7. Să se construiască drumuri și căi ferate;
8. Să fie libertate absolută în ceea ce privește înființarea școalelor private;
9. Să se înființeze „nahici”;
10. Membrii fostului cabinet Said Pașa trebuie să fie făcuți responsabili;
11. Să se decreteze o amnestie generală;
12. Armele luate arnăuților să fie restituite.

Constantinopol. — Ziarele turcești anunță, că Ibrahim Pașa a comunicat telegrafic marelui vizir, că albanezii încep a se liniști și că tratativele cu cei 29 fruntași albanezi se continuă. În telegramă se mai spune că fruntașii albanezi au declarat, de neadevărată știrea răspândită, că ei ar fi dorit ruperea de Turcia.

Conflictul cu Muntenegru.

Cetinje. — Oficial. — Reprezentantul Turciei a plecat de aici și Poarta a întrerupt legăturile diplomatice cu Muntenegru.

Cetinje. — Soldații turci au reînnoit atacurile la granița turco-muntenegrină lângă localitatea Velica. După o luptă de o zi însă, au fost respinși. La graniță de altcum ciocnirile sunt zilnice.

Pentru încheierea păcii.

Milano. — După ziarul „Secolo” tratativele pentru terminarea războiului au fost reluate. Delegații Italiei sunt Fusinato și Bertolini. Până acum s'ar fi ajuns la o înțelegere referitoare la Tripolitania, dificultăți sunt numai cu privire la insulele din Marea Egee, față de a căror populațiune Italia se simte deobligată. Chestia aceasta eventual va fi supusă unei judecări arbitrare internaționale și în cazul acesta s'ar încheia un armistițiu.

CRONICA ȘCOLARĂ

Justiția școlară.

(Continuare și fine.)

Din cele premerse am văzut că în actualul stadiu de dezvoltare a școlii noastre nu poate fi nici vorbă de rezultate mai superioare prin educația școlară. Căci în urma atmosferei inficiale în care ajung școlarii ieșind din școală se zdruncină și se risipește tot ce s'a zidit prin educație în ființa elevului.

Sau vorbim de mijloace mai puternice în disciplina școlară, prin care ea să edifice mai temeinic? Dar atmosfera de afară devine încă din ce în ce tot mai înveninată, astfel că inficiat odată de ea, nimic nu rămâne nedistrus. Și apoi chiar mijloacele acele mai puternice la cari ne gândim, sunt imposibile, câtă vreme stadiul de dezvoltare, în care ne aflăm, le in-

dică și pe ele. Inzădar am făuri noi nu știu ce fel de mijloace superioare, căci dacă ele nu sunt dictate de acel stadiu, nici nu aprind, rămân cu totul sterile. Să nu mergem mai departe, ci să ne oprim aci la noi acasă. Ne este anume cunoscut tuturor, că pedeapsa corporală în școală este oprită prin lege. Să ne întrebăm însă de-arăndul care dintre noi nu o aplică, cu toată opreliștea legii? Și să ne întrebăm mai departe, că oare poate-se și ține școală fără de a recurge și la acest mijloc? Să ne închipuim 80 de copii veniți pentru prima oară la școală, cu cari să ținem școală, dar fără a avea ei frică că-i și pedepsim dacă n'ascultă. În adevăr să existe mijloace, cari suplinind pe deplin pedepsele corporale, dojenirile, muștrările etc. să putem cu ele disciplina pe cei nedisciplinați, să-j putem întoarce dintr'odată dela viața fără de nici un gând și sburdalnică de acasă, la viața plină de griji și sarcini din școală? Aceasta numai zice o putem. De fapt însă fiecare din noi simțim că astfel de mijloace nu există, și că deci mijlocul nostru de până aci, frica de pedeapsă, e neînălăturabil, neilocuibil. Și da; pentru acest mijloc tocmai e dictat de trebuința de azi a omenimei, până când mijloacele făurite de noi, spre a opera în direcția acestui mijloc natural, înlocuindu-l rămân toate fără de nici o valoare.

Dar fiindcă în dizertația din chestie se pledează tocmai pentru abandonarea cu desăvârșire a acestui mijloc natural și pentru adoptarea în locul lui a anumitelor mijloace, între cari și „justiția școlară”, trebuie să ne ocupăm și mai în detalii cu chestia, spre a complecta constatarea noastră, că adevărul este că acest mijloc e atât de natural, încât excluderea lui și înlocuirea cu alte mijloace, este ceva imposibil.

Frica de pedeapsă a ridicat omenimea din starea ei sălbatică dela început, la starea imblânzită de azi. Mănat de boldurile animalice, omul s'a pornit după răutăți. Pornit odată, acelea au întunecat în om și milă și iubire, și cu un cuvânt orice sentiment altruistic, făcând din el o adevărată fiară. Și nu s'a trezit, până nu s'a lovit de legile divine, acele legi, în baza cărora e zidită lumea, și cari reculeasă raporturile între toate. Lovit odată de acele, a început a îngădui de aci încolo să vorbească și rațiunea. Așa a putut ajunge să cunoască tot mai bine starea lucrurilor, existența unei norme, în baza căreia sunt așezate toate lucrurile, cum și groaznica pedeapsă ce vine asupra aceluia ce voluntar ori involuntar, conștient ori inconștient, lucrează cotra armoniei universale. Cu alte cuvinte, frica de pedeapsă, sau „frica de Dumnezeu” a început a o cunoaște din ce în ce tot mai bine, și tocmai această frică l-a imblânzit din ce în ce tot mai mult, pornindu-l în direcția cea adevărată către destin.

Așa ne aducem aminte de cruzimile din evul vechiu și mediu săvârșite de unii asupra altora, de indivizi ca și de popoare întregi. Ne aducem aminte de năvălirea barbarilor; cât sânge omenesc n'au băut aceste hiene blestemate! Ce contract între viața lor și destinul pentru care e creat omul! Ei, și ce vedem? Răsunarea, pedeapsa, s'a descărcat atât de amar tocmai asupra lor. Căci toate acele popoare înfricoșate, azi nu mai sunt, până când popoarele călcate de ele și maltratate, înfloresc, îndulcindu-și traiul și ridicându-se la o poziție din ce în ce mai fericită, tocmai prin învățătura trasă din pățania acelor barbari.

Putea-vom noi, deci, exclude din școală acest puternic mijloc, frica de pedeapsă, și a-vea-vom mijloace cu cari să-l înlocuim deplin?

Insuși proverbul ne învață: „Începutul înțelepciunii este frica de Dumnezeu”.

Așa dar să nu ne pierdem vremea înzădar, ci mai vartos să năzuim, în interesul cauzei, a învăța să ne știm folosi cât mai perfect de acest mijloc puternic. Căci, se înțelege de sine, folosindu-l necorect, ajungem ori într'un impas ori într'altul. Folosindu-l de pildă cu brutalitate, incurând ajungem acolo, unde arată și numita dizertație, că adevărul elevul să vadă în învățătorul său un adevărat monstru, fugând și de el și de școală. Folosindu-l prea des și fără de nici o explicație, iarăș va

ajunge incurând fără de nici o valoare în fața elevului, care va primi de aci încolo pedeapsa ca pe un lucru de tot obișnuit. Elevul trebuie să vadă, că învățătorul i-a dat pedeapsa cu gându-l cel mai bun, de a îndrepta, înțelegând că această pedeapsă e neapărat de lipsă pentru îndreptarea lui și că greutățile și relele ce le va întâmpina elevul mai târziu în viață, tot numai pe urmele purtării sale neîndreptate dela început, vor fi neasemănat mai mari decât toate pedepsele primite în școală.

Dar dintre toate mijloacele aduse în acea dizertație, în tot cazul nici unul nu e atât de fără valoare, ca „justiția școlară”. Căci câtă vreme toate celelalte mijloace, pot avea în educațiune fiecare rostul său, deși nu în direcția arătată de dizertație, până atunci „justiția școlară” nu poate avea nici un rol și nici un rost; dimpotrivă, e tocmai în paguba școlii.

Să vedem pe scurt.

Se introduce justiția școlară spre a judeca și pedepsi transgresiunile și delictele școlărilor. Se aseamănă, precum se zice, școala cu statul, organizarea ei cu organizarea aceluia. Se poate alege un juriu în frunte cu un șef, apoi polițiști, cari caută după transgresiuni și delict. Acelea se aduc șefului, care le transpune juriului, care apoi le judecă aducând sentința. Într'adevăr, cu vorba merge foarte ușor și neted; tot așa însă fie și de fapt? Ori vor fi o sută și o mie de piedeci și greutăți, cari se îngreuneze, eventual să zădărnicească tot demersul?!

Trebuie se începem cu aceea, că pentru judecarea unei fapte, se cere o minte deplină formată, coaptă. Se mai cere, ca aceea să fie condusă de un ideal, ridicându-se astfel peste toate interesele de aici de jos, pornite de cele mai de multe ori și numai din sentiment, căci numai așa poate fi judecata imparțială, dreaptă. Întrunește mintea elevului judecător aceste condiții cardinale? Și dacă nu, cum va putea cumpăni el fapt astfel, încât să iasă la lumină toate momentele, cari compun culpabilitatea unui ori altui acuzat? Și cum se va putea apăra acel judecător de influința simpatiei ce o are pentru unii și antipatiei ce o are pentru alții dintre cei acuzați, ca astfel judecata lui să fie imparțială, dreaptă? Nu se poate aceasta?! Atunci cum ne vom putea apăra contra celui judecat, primul care protestează contra judecării, ori e vinovat ori nu e, bazându-se pe conștiința despre incapacitatea colegului său judecător întru aducerea vreunei judecări drepte? Și cum ne vom putea apăra contra părinților celui judecat, cari din cauza aceasta vor striga broaște și șerpi contra școlii? Ori ne place să ne facem că nu vedem, cum acelor părinți și așa le place să-i găsească școlii tot felul de cusururi (pentru că cei mai mulți dintre ei nici azi nu se pot împăca deplin cu școala) și astfel le punem în mână arma de a-și putea motiva răceala și dezinteresul față de școală.

Ne aducem aminte cum părinții de multe ori ne întâmpină cu cuvinte de displăcere, pentru că pe drum dela școală către casă, pruncul său este admoniat pentru neordine de cutare, elev designat de noi pentru supravegherea ordinii. Li auzim jeluindu-se că pentru ce acel băiat, al lui cutare sau cutare, poruncește băiatului său, pentru ce e mai mult acela decât al său? Injosirea a aceasta el nu o poate suferi! Ne putem închipui acum, ce vor zice acești părinți, când se va institui poliția și juriul.

Și pe drept e revolta lor. Căci scurt: copiii nu sunt pentru a aduce judecări și sentințe.

Ce să mai zicem apoi și de timpul pierdut cu supravegherea ordinii în chipul acesta, cu constatarea delictelor, judecarea aceluia, și cu aducerea sentinței? Vor merge toate acestea strună, în timp de câteva minute după cum vorbim și după cum ni-le prezintă dizertația amintită? De sigur nu. Ci ele vor răpi timpul cel scump de școală, care și așa nu știm cum să-l împărțim, ca să ni se ajungă.

Așa dar, sleirea interesului în școlari față de școală, de o parte, iar de altă parte arma puternică pusă în mâna părinților pentru a-și motiva și justifica loviturile îndreptate contra

școalei, acestea sunt în orice caz rezultatele justiției școlare, rezultate, cari, evident, nu edifică.

Și încă una. Să nu ne amăgească rezultatele splendide de ordine și disciplină școlară din unele școli, în cari e introdusă justiția școlară, căci dacă am privi lucrurile mai de aproape, am vedea ușor cum toate acele sunt trase așa zicând de păr, când adică deasupra întregii ordine și discipline stă nuiaua cea lungă și groasă a învățătorului, care e folosită, deși mai rar dar, cu atât mai indesat, măcar și până la vânătae. Aci se reduce totul.

În urma acestora cred a fi destul de pipăită și simțită trebuința de a ne întreba, că oare nu e în detrimentul cauzei și numai plederea și insistența pentru instituirea justiției școlare?

În tot cazul însă, ar fi bine să se auză voci și dintr'alte părți, ca astfel chestia, fiind tocmai dată spre lămurire, să se lămurească cât mai bine.

P. F. Dirlea,
învățător.

INFORMAȚIUNI

Arad, 12 August 1912.

Arhiducele Salvator și jocurile noastre. De câtăva vreme cercurile curții din Viena dau cea mai mare și mai măgulitoare atenție jocurilor și artei noastre populare. La balurile elitei vieneze la care participă totdeauna și câte un membru al casei domnitoare, când dansează reprezentanții tuturor popoarelor monarhiei noastre, locul de cinste, ca și în anul acesta, îl au jocurile și costumele românești.

Primim astăzi o telegramă despre un alt caz de înaltă atenție ce li s'a dat jocurilor noastre.

Sâmbătă seara, în salonul din băile Herkulane, imediat după ce s'a cântat imnul regal, A. S. I. și R. arhiducele Salvator și-a exprimat dorința ca cei prezenți să joace „hora” românească. Această distincție acordată de A. S. I. și R. jocurilor românești, ne împletește inima de mândrie și scoate totodată în relief toată gingășia și eleganța dansurilor noastre domoale și potolite, față de săriturile de saltimbanci ale „prienilor” noștri. Jocurile sunt expresia sufletească a unui popor, iar grația și eleganța lor sunt o notă de civilizație și de cultură. Dacă n'ar fi cazul acesta și cu jocurile noastre, atunci ele nu s'ar bucura de atenție așa de măgulitoare, venită din cercuri așa de înalte.

Pentru fondul ziaristilor români. Domnul Sever Matiașu, vicenotar în Coșava a trimis confratelui Drapelul din prilejul cununiei d-sale cu domnișoara Cornelia Iovanescu din Făget suma de 10 cor. pentru fondul ziaristilor români drept răscumpărare a anunțurilor de cununie. La mulți ani!

Intru amintirea lui Caragiale. Marele ziar german „Frankfurter Zeitung” publică în numărul de ieri un foarte interesant foileton intitulat „Caragiale dramaturgul României”. Autorul foiletonului, d. Hermann Kienzi, analizează opera și viața marelui nostru scriitor și spune că pierderea lui e o grea lovitură pentru cultura noastră.

Serata artistului Ioan Al-George. „Gazeta Trans.” scrie: Tânărul poet și artist Ioan A. George, absolvent al conservatorului din București, a dat în săptămâna trecută în Sângeorzul român, în salonul de cură al băilor, o serată de simfonică. Figură frumoasă, cuceritoare, voce mlădăsoasă, capabilă la toată gama sentimentelor, artistul Al-George ne-a dat dovadă de

un talent ce posedă, de un adevărat temperament artistic. Poet însuși, se știe aprofunda și știe interpreta magistral poeziile ce le declamă, făcându-ne cu arta sa să înțelegem și simțim comorile de irumuseți și toată adâncimea și frumusețea poeziei. Gesturi nobile, fine, naturale, bine stăpânite și reliefate, dicție duioasă, dulce și plină de farmec, un joc al feței și artistica expresiune a tuturor stărilor sufletești, fac din dl Al-George, un perfect artist dramatic.

A declamat patetic, plin de profunzime și subtilitate: Oltul, de O. Goga, Blăstemul cântărețului de L. Uhland și o eglie de Alexandrescu. Printre puncte a cântat corul bărbătesc, drăguțe compoziții românești sub iscusita conducere a învățătorului local. Publicul a aplaudat frenetic pe mult promițătorul artist, precum și cântările corului.

Fiind d. Al-George ardelean, remarcăm, că soc. „Fondul de teatru” ar face o bună achiziție prin angajarea dlui Al-George.

Cutremurul de Joi noapte. Joi noapte pe la orele 3 și 10 minute în București s'a simțit un puternic cutremur a cărui durată a fost de 7 secunde. Cutremurul s'a simțit asemenea la Călărași, Focșani și Corabia. D. Elefteriu șeful meteorologist al observatorului astronomic dela Filaret a declarat unui confrate că direcția cutremurului a fost dela Nord-Est spre Sud-Vest cu amplitudine de 30 grade. Pendulele s'au oprit și toate obiectele atârinate produceau șgomot.

Depeșile din străinătate anunță că și la Constantinopol și la Triest s'a simțit cutremurul.

Iată conținutul lor:

Constantinopol. — Joi dimineața la orele 3 și 15 minute, a fost simțit în oraș un puternic cutremur de pământ, care a produs mare panică în populație. Cutremurul a fost însoțit și de unele scene comice, deoarece cetățenii nu puteau eși din case după miezul nopții, din cauză că orașul se găsește în stare de asediu. Patruzele văzând că sunt în fața unei puteri supraomenești au lăsat populația să alerge sub cerul liber. Turcii și Grecii ingenuchiau pe străzi și murmurau rugăciuni. Multe acoperșuri au suferit stricăciuni. Locuitorii, fiind liniștiți de autorități s'au retras în locuințele lor. Joi toată ziua a fost la Constantinopol o căldură insuportabilă, după care seara a izbucnit o puternică furtună.

Triest. — Aparatele sismografice ale observatorului de aici au înregistrat Joi noapte un puternic cutremur de pământ, care a fost la o distanță de 7000 de km. Cutremurul și-a luat începutul la 2 și 31, terminându-se la 6 jum. dimineața. Oscilațiunile coajei pământului au fost atât de puternice încât acul înregistrator a trecut peste marginile cartonului cu scala înregistrării.

Femea-episcop. Și așa ceva există dar nu la noi ci în Los Angeles (America sudică). Numele „J. P. S. Episcop-femea” este Margareta La Crange. Ea este o văduvă, care încă de când trăia soțul ei avea o deosebită atragere spre studiile teologice și ocupându-se cu mare zel de aceste studii, a început să propage noi învățături creștinești, cari au atras o mulțime de aderenți. Credincioșii ei și-au și întemiat în curând o biserică sub numele: „biserică nouă gândiri”, alegând în fruntea ei pe Margareta La Crange, care pe lângă că este o distinsă oratoare mai practică și medicina printre credincioși.

Furtuna din Craiova. O puternică furtună s'a deslănțuit Miercuri noaptea pe la orele 12, asupra orașului Craiova. A urmat apoi o ploaie torențială, care a inundat toate străzile de periferie. Apa ajunse atât de mare încât, în cele din urmă s'a recurs la ajutoarele pompierilor. Pe la orele 5 dimineața, ploaia conținând, atmosfera fiind încărcată, s'a produs o puternică descărcare electrică, care a căzut asupra noului palat administrativ. Descărcătura electrică a lovit cupola din partea dreaptă a palatului. Spărgând zidul a pătruns în cabinetul inginerului șef al județului, și s'a scurs apoi printr'o teavă o instalației de apă. Curentul electric trecând prin pod a incendiat arhiva prefecturii. Focul a fost însă curînd lo-

calizat. Se anunță că trâznetul ar fi incendiat două colibe părăsite din marginea orașului, distrugându-le.

Vizita șefilor militari francezi în Rusia. „Echo de Paris” anunță din Petersburg că în cercurile autorizate de acolo se dă ca sigur că anul viitor șeful marinei franceze și șeful statului major al armatei vor vizita Rusia ca să întoarcă vizita principelui Lieven. Ministrul de marină speră ca până în Noemvrie 1913 vor fi gata cele 4 dreagnought-uri astăzi în construcție.

Groaznica ciocnire de trenuri din Franța. Asupra accidentului de drum de fier dela Lozanne, 20 km. depărtare de Lyon se relatează următoarele:

Catastrofa a fost așa de teribilă din cauza că ciocnirea trenurilor s'a pertecut în întunecul unui tunel. Printre pasageri se află și scriitorul Richepin care a scăpat neatinș. Printre răniți se află și Dr. de Slack medical șef al spitalului din Przemisl și profesorul din Würtzburg, Appel. Ultimul cadavru scos este acela al unui fabricant de mătase care călătoria împreună cu soția sa care a scăpat neatinșă. În momentul ciocnirii trenurilor soția își văzu bărbatul sărind prin fereastra vagonului. El a fost turtit între pereții vagonului și aceia ai tunelului.

Ancheta catastrofei „Titanicului”. Guvernul englez publică lista cheltuelilor făcute cu ancheta relativă la catastrofa „Titanicului”. Întreaga sumă se urcă la 400.000 coroane.

Bugetul Serbiei. Bugetul pe anul 1911 al Serbiei a înregistrat la încasări 139.297.614 dinari. Cheltuelile ordinare s'au ridicat la 114.648.702 dinari, cheltuelile extraordinare la 18.349.808 dinari. Bugetul pe 1911 a înregistrat deci un excedent de 6.299.104 de dinari.

O biblie originală. La biblioteca regală din Stockholm se găsește o carte care trece drept cea mai mare din cărțile scrise cu mână. Este vorba de o biblie scrisă pe pergament, frumos ilustrată, și care are o înălțime de 1 metru. Biblia aceasta a fost scrisă de un călugăr Skilau în secolul XIV. Cartea a aparținut familiei de Habsburg. În războiul de 30 de ani suedezii au luat printre alte prăzi și această carte pe care au dat-o în posesiunea regelui lor. Acum biblia scrisă de călugărul Skilau este unul din obiectele cele mai prețioase din biblioteca regală.

Clerical ca școlar, ateu ca ministru. Într'o seară, pe când primul ministru francez Poincaré sta de vorbă cu ministrul de războiu Millerand, primul ministru își aduse aminte de examenul de bacalaureat pe care-l trecuse cu zeci de ani în urmă.

— Îți aduci aminte, spuse Poincaré lui Millerand, când am trecut amândoi examenul de bacalaureat. Tu ți-ai ales pentru disertație probele despre existența lui Dumnezeu. Și ai adus atâtea probe încât examinatorii te-au felicitat toți.

— Da, îmi aduc aminte, răspunse Millerand.

— Ei bine, să fii cuminte, că de nu o să te denunț anticlericalilor cât de clerical ai fost în tinerețe.

Se știe că actualul ministru de războiu, Millerand, este azi ateu și anticlerical.

Măcelăria unui sat bulgăresc. O telegramă primită din Gefgeli anunță că soldații turci au săvârșit noi măceluri în satele bulgare. După măcelul dela Cociana, un detașament turc a fost trimis într'acolo. În drum soldații au jefuit toate satele și au omorât pe locuitorii bulgari. La Fermeinnad soldații turci, în urma ordinului comandantului, au arestat pe primar și apoi au jefuit casele. Primarul a fost apoi împușcat în mijlocul străzii. Populația bulgară a rezistat; s'a încins o luptă crâncenă, care a durat 5 ore. Bulgarii fiind în minoritate s'au retras în cele din urmă în munți. Soldații turci au pătruns prin case, unde au săvârșit fapte îngrozitoare. După ce au jefuit au dat foc caselor. Numai 150 bulgari au scăpat. Spre seară soldații turci au incendiat întreg orașul și apoi și-au continuat drumul.

Sinuciderea unui profesor universitar. Miercuri noaptea profesorul Dr. Emanuel Tiesch, dela universitatea cehă, în vârstă de 76 de ani, s'a aruncat în grădina dela al doilea etaj al casei socrului său. El fu transportat grav rănit la spital. Aci el fu lovit deodată de un acces de nebunie furioasă și a trebuit să fie legat. Peste o oră el muri. Tilsch era decanul facultății de drept a universității ceha și profesor de dreptul constituțional austriac. El suferea de mult de o boală de nervi.

Ultima oră

Vlaicu la Vârșeț.

— Prin telefon dela corespondentul nostru. —

Înainte a unui public mai numeros decât ori unde până acuma a făcut neîntrecutul nostru aviator sborul său Duminecă la Vârșeț. Din toate localitățile înfloritoarelor tinuturi sudbănățene a grăbit multă lume să admire prestațiunile șoimului român încoronat la Aspern. Unele comune au trimis câte 500—600 oameni. Chiar și din părți îndepărtate dela Goruia, Gârliște în munți până la Sân-Miclăușeni. Comunele învecinate au trimis renumitele lor coruri „în corpore”. Acestea au cântat înainte de sbor, alternând cu minunatele fanfare țărănești.

Au fost peste 20.000 oameni. Sborul a durat 17 minute, căci ivindu-se nori grei și amenințând o vijelie, sburătorul a fost silit să aterizeze. Deabia s'a coborât pasărea măreață și o ploaie torențială s'a lăsat împiedecând urcarea a doua oară.

A sburat la o înălțime de peste 200 de metri.

Șoimul nostru va sbura Duminecă în 18 n. la Alba-Iulia!

Marți în 20 n. la Mureș-Oșorheiu!

Luchici osândit la moarte.

Agram, 12 Iulie.

Tribunalul de aici a rostit azi, în mijlocul unei mari încordări a spiritelor, la orele 11 din zi o senzațională sentință în procesul intentat studenției croate pentru conspirație împotriva comisarului regese Cuvaj.

Primul inculpat, autorul încercării de asasinare a lui Cuvaj, *studentul Luca Luchici a fost osândit la moarte prin strangulare.* Studenții Vladimir Badalici, Ignatie Dotenc, Dușan Narančić și Ștefan Galgoza au fost declarați nevinovați de complicitate. Ceilalți inculpați însă, *Gheorghe Cviflici, Augustin Cezarici, Carol Bublici, Francisc Neudhard și Camil Horvat au fost osândiți la câte 5 ani pușcărie; Roman Horvat la 6 ani pușcărie, iar Iosif Sarinici la 6 luni pușcărie.*

Publicarea acestei sentințe barbare a revoltat întreg auditorul. Cercurile din Croația sunt mult înverșunate, în special împotriva medicilor experți ai tribunalului, cari au jucat un rol nu se poate mai antipatriotic. Directorul sanatorului din Stenjevec, *Jirovici* a fost mai de multe ori întrerupt cu vehemență în cursul desbaterilor și se spune, că părerea ce a dat asupra stării mentale a lui Luchici e considerată ca o pată de rușine pentru corporația medicală a Croației. Medicii din Agram au luat hotărârea să supună judecătii străinilor procedura medicilor experți, publicând rapoarte în ziarele principale din Franța, Germania, Italia, Anglia, Austria și Ungaria.

Aceste fiind precedentele, se poate explica ușor adâncă mâhnire ce a provocat sentința de azi. Considerând starea de surescitare a spiritelor poliția a luat pentru ziua de azi cele mai întinse măsuri. Des de dimineață poliția a împresurat palatul justiției și n'a dat voie nimănui să se apropie până la o distanță mai mică decât 70 de metri dela palat. În sală a putut să pătrundă numai publicul protejat, dar cu toate astea sala a fost literalmente plină. În public au făcut senzație prin apariția lor delegațiile studenților din Bosnia.

La ordinul președintelui *Wendler* inculpații au fost aduși în sală rând pe rând. Luchici, care n'a mai asistat la desbateri din cea dintâi zi, apărând în ușă adus de aprozi, a strigat din răspuțeri:

— *Trăiască unitatea croato-sârbo-slovenă!*

Aprozii au sărit numai decât la el și voiau să-l îmbrâncească spre coridoare, — la intervenția apărătorilor și a publicului, Luchici a fost lăsat în pace.

Președintele a rostit sentința în mijlocul unei

tăceri mormântale. Luchici a ascultat apatic sențița și numai auzind osânda ce s'a croit prietenilor lui, a dat semne de neliniște.

Vestea osândeii a stârnit adânci resentimente pretutindeni și se crede, că în Serbia o să aibă un ecou neobișnuit de viu. Prin o pildă de oroare guvernul ungar a voit să sperie opinia publică dela sudul monarhiei, el va întări-o însă și mai mult, precipitând evenimente cari ar mai fi întârziat încă.

ECONOMIE.

Minunății de-ale cooperativelor.

(Continuare și fine.)

Dar o culme a minunății cooperative poate fi atinsă atunci — și unele bănci cooperative au și atins-o — când banca poate da bani fără dobândă și totuși să nu piardă, o adevărată bancă-minune! Și totuși prin cooperativă, se poate face această minune de necrezut la început, dar foarte de înțeles. Fiindcă sunt imprumutătorul și imprumutatul tot eu, dobândă dau dar și iau, așa că printr'o socoteală înțeleaptă, cooperativa poate să ajungă, să dea membrilor ei o dobândă mai mare, decât ce ia. De altfel mai amănunțit voi arăta aceasta într'un alt articol, când voi găsi prilejul potrivit, până atunci să mi se ierte nedumerirea, în care poate îi las pe unii.

Printr'o cooperativă de mașini și unelte agricole, plugarii se pot ajuta foarte bine. O mașină de sămănat poate să le aducă de patru ori atâta dobândă într'o singură vară, cât costă mașina însăși. Această mașină, deși e foarte folositoare, un singur plugar nu o poate cumpăra, cel puțin nu cu atâta înlesnire, dacă ar fi el chiar mai cu stare, precum i se poate unei cooperative, care poate cumpăra mai ieftin și de soi mai bun și înlesnește păturei mici și mijlocii țărănești înzestrarea cu mașini nouă moderne.

În câteva cuvinte să arăt ce minunăție poate face așa o cooperativă, dând un câștig nevisat.

Întâi se cere o muncă mai îngrijită, căci numai așa se poate semăna cu mașina de sămănat, în condiții bune. Să presupunem că cu această mașină, se pot semăna pe fiecare zi dela 15—20 jughere de grâu sau alte grâne.

În asemănare cu sămănatul cu mâna, se întrebunțează mai puțină sămânță, din pricină că toată sămânța se așează la aceeași adâncime și depărtare hotărâtă, încât nimic nu se pierde, pe lângă că nici o bucată de pământ nu rămâne

FOIȚA ZIARULUI „ROMANUL”.

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMAN)

Trad. de Senior

(437)

— Urmare —

Onoare aceluia care nu face pui față de nici un caracter, dar care, răpuziune, așinteste asupra fiecăruia imparțial o privire scrutătoare și urcă din ce în ce până la cauzele primare. Totul în om e supus schimbării, într'o clipită naște într'o biată inimă un urit vierme care răvnește și absoarbe în el toate sucurile vitale; și adesea, nu numai e largă patima, ci un mizerabil capriciu, o absurdă fantazie trecătoare s'a dezvoltat într'un om predestinat la foarte mari lucruri, a făcut să-și uite datoritiile cele mai sfinte, și să țină de mare și sfânt ceea ce era mai de disprețuit pe lume. Patimile omenești sunt nenumerate ca grăunții de nisip al mării, și nici una nu seamănă cu cecalaltă: toate sunt mici, drăgălașe și supuse la început; apoi, stăpâne în sfârșit pe omul lor, ele devin nemiloși lui tirani.

Glorie veșnică aceluia care a știut alege, o pasiune de ordinul cel mai înalt. Fericirea lui

fără margini va crește, se va îndoi pe fiecare oră, pe fiecare minută; el coboară, acela, din ce în ce mai adânc în paradisul sufletului său, care este infinitul: el e fericit.

Dar sunt pasiuni a căror alegere n'o are omul: ele s'au născut cu el, și puterile de cari ar avea trebuință ca să se desbare de ele nu i-au fost date. Aceste pasiuni sunt dirijate după un plan superior; ele conțin în sine ceva care le vorbește, le solicită fără răgaz, și nu durează mai puțin decât viața însăși, cu care sunt identificate. Ele au de străbătut acum în chip fatal, un drum lung; că au a se arăta aci sub un aspect întunecos ori ca un strălucit fenomen făcut ca să uimească și să îarface lumea, toate concură în chip egal, toate sunt chemate să concure la un ordin universal necunoscut oamenilor. Și poate, în recea sa existență, o fi cuprins o ordine de evenimente care vor face să cadă omul în doi genunchi și cu fruntea în țărână, înaintea înțelepciunii divine. Este iarăș o taină chiar chestiunea de a ști pentru ce această imagine se înfiripă cu privire la poemul pe care îl dăm astăzi publicității.

Ceeace e grav, nu-i faptul că cineva ar putea să fie nemulțumit de eroul cărții mele; dar ceea ce ar fi foarte grav și mi-ar apăsa dureros pe inimă, ar fi ca cetitorii mei să poată fi mulțumiți de aceștia Cicikoff din care mi-am făcut eroul meu. Ce s'ar fi întâmplat dacă n'aș fi analizat scrupulos sufletul lui, evitând de a scormoni ceea ce se scapă și se ascunde de lume; de n'aș

fi scos la lumină rezervele mintale pe cari niciodată omul nu le încredințează altuia, și dacă dimpotrivă l'aș fi arătat pur și simplu așa cum a făcut singur să fie văzut de Manilof și de întreg orașul N.? de sigur majoritatea publicului ar fi putut lua, fără scrupul, față de el un interes sincer. S'ar fi iertat prea bucurosi autorului de a fi creat, ca atâți alții, un personaj lipsit de verosimilitudine, și ca urmare de această viață care o dă realitatea; dar odată lectura făcută, sufletul cititorului, în cazul acesta, este atât de puțin influențat, că nimic nu-l împiedecă de a se pune pe joc și de a manevra fără vre-o distracție cărțile, ocupație care are fericitul dar de a fermeca Rusia întreagă.

Da, iubii cetitori, vedeți că eu vă ghicesc destul de bine gândul vostru; vouă vă place prea puțin să vedeți mizeria omenească desgolită în plină lumină, și vă ziceți: „La ce bun o atât de tristă exhibiție? Ei! nu știm noi înșine ce se întâmplă demn de dispreț și absurd în lume? Lucrurile sunt sfâșietoare, și noi le vedem și așa prea mult și fără ajutoarele literaturii. Arătați-ne frumosul, aceea ce răpește, aceea ce transportă departe de realități, aceea ce te ametește, ce te face să te uii pe tine însuși...”

(Va urma.)

nesămănată. La semănatul cu mâna, se seamănă mai des, având în vedere că multă din sământă o strică pasările și frigul. Unde mai pui, că ori cât ai băga de seamă, totuși rămân fășii de pământ nesămănate. Dacă dăm cu socoteala, că atât la semănat cât și la secerat s'au câștigat numai doi dubli decalitri, la 200 jughere s'a căpătat 60 chile, iar chila vânzându-se cu 65 de coroane, se câștigă 3900 coroane și aceasta numai într'un singur an. Dar o mașină bine îngrijită se poate folosi 10—20 de ani, și cu ea se pot semăna 4800 de jughere.

Deci un plugar mic sau mijlociu, având pământ puțin, cum ar fi putut, fiind singur, să se folosească de o mașină de câte 78.000 de cor. și să aibă și câștig peînchipuit, dacă nu făcea această minunăție cooperativă, care i-a dat puțința ca să-și procure și să folosească cu rentabilitate mașinile, acești servitori muți ai economiei noastre țărănești?!

Din această pildă unică, urmează că cooperativele de felul acesteia, sunt de mare preț pentru plugăria noastră și că la noi au o frumoasă și binefăcătoare chemare în viitor.

Apoi să cumperi totul pe bani gata, ieftin și bun, cum dau puțința la așa ceva *cooperativele de consum*, să poți îmbunătăți calitatea produselor, să ocolești mijlocitorii, să folosești împrejurări de târg favorabile, și factori tehnici ajutători muncind mai bine, mai iute și mai ieftin, ca să poată întrebuița mai favorabil produsele agricole și industriale, cum fac cu puțința aceasta *cooperativele de producție* să poți zidi case mai sănătoase și mai încăpătoare, trainice și mai ieftin, îndestulând astfel atât de însemnata nevoie culturală, după cum înlesnesc aceasta *cooperativele pentru clădirea de case*, nu sunt toate acestea minunății cooperative, care astăzi sunt ușor înțelese?!

Din aceste minunății schițate în fuga condeiului se învederează cât de colo, ce e în stare să facă unirea puterilor, ale mai multora în formă cooperativă, minunății, pe care o singură ființă omenească n'ar putea să le facă, de ar avea chiar mai multe vieți, necum una scurtă ca cea de astăzi, și n'ar ajunge să se bucure de rodul muncii sale în așa mare măsură și într'un timp așa de scurt.

Judecând așadară după toate cele arătate aci, minunății binefăcătoare, care sunt numai o mică parte din câte poate face cu ajutorul cooperativelelor, care pot fi sporite după împrejurări și localitate, putem zice că ele sunt armele cele mai uimitoare în putere, dar și cele mai potrivite pentru propășirea economică a țărânilor noastre.

Noi prin ele nu mai suntem făpturi omenești, ci niște *năsdrașani*, nu însă ca cei din povești, ci adevărați năsdrașani omenești, din carne și oase, trăind între oamenii de același neam românesc.

Nu pot sfârși fără să exclam:

Fericiti și binecuvântați sunt Românii acelor sate, în fruntea cărora se află bărbați nepătați, cu bun simț, cu tragere de inimă pentru binele tuturor, cari au voința binelui și toată tăria de a o îndeplini, precum și încrederea poporului, unind pe săteni în cooperative, în marginile legii creștinești și după maxima: „Unul pentru toți și toți pentru unul”.

Am zis cu bun simț! Da, căci nu-i destul să faci fapte bune. Și un tâlhar poate să facă, dar bun simț nu poate avea.

Traian V. Țăranu.

PAGINI RASLEȚE.

CÂNTEC.

Trist bate ceasul de-aur pe scumpa ta brătură
Și-odaia tu îmi pare, odaie mortuară...
De blătămata-mi frunte atingi a tale buze
Și lin mă culci în spuma portocaliei bluze.

Stai palidă 'n fotoliu, în haină de mătășă
Copila mea bălae, copila mea frumoasă
Și ceasul de-aur cântă pe scumpa ta brătară
Poeme de capricii, mânuțelor de ceară!

A. Cotruș.

Orbul.

De V. Korolenko.

Petru sta într-o zi pe țărmul riului, pe un deal. Tocmai apusese soarele și numai zborul îndepărtat al roiului de paseri, ce mergea spre sat, întreprușea liniștea. Băiatul se oprise din cântat și în seara frumoasă, leneșă de vară se întinse în iarbă. Ceva dulce, plăcut, îi cuprinsese sufletul. Deodată aude pași. Se ridică și ascultă. Se oprise cineva la poala dealului. Nu-i cunoștea pașii.

— Băiete — strigase un glas de copil — nu ști cine a cântat aici mai înainte?

Băiatul orb se simțea stângenit, că-i tulbură visurile din singurătate și de aceea răspunse cam fără de voie:

— Eu.

Acum se auzise o strigare de mirare, apoi un glas de fetiță continuă: O, dar frumoasă a mai fost!

Petru tăcea. Apoi, fiindcă străinul care-l incomoda nu se depărtase, zise mândros:

— De ce nu-ți vezi de drum?

— Și tu de ce mă alungi? — răspunse fetița cu un glas curat și sunător.

Pe Petru îl atinse plăcut întrebarea aceasta. Dar pentru aceea îi zise cu un glas, care nu era deloc plăcut:

— Nu-mi place când se întore în jurul meu.

Fetița rîse.

— Ei, asta-i frumos lucru — zise fetița. — Poate întreagă lumea-i a ta? Ori poate tu nu lași omul să meargă, unde vrea?

— Mama mi-a zis, că nime să nu vie aici, dacă eu sunt aici.

— Mamă-ta? — întrebase copila nevinovată — Mama mea însă mi-a permis, ca să mă joc la marginea riului.

Băiatul desmierdat de continua compătimire nu putea suferi ca cineva să-i contrazică. Fața se făcuse roșie de mânie. S'a sculat și a strigat nervos și aspru:

— Cară-te! Cară-te!

— Să-ți fie rușine, băiat rău! — îi răspunse fetița și a luat-o la fugă.

În cealaltă zi Petru iară ședea pe deal și se gândea la ceea ce se întâmplaseră în seara trecută. Mânia i se muiase. Acum dorea din toată inima, ca să vină iară fetița. Îi părea rău, că a ofensat-o. Poate că nu va mai veni niciodată. Și într'adevăr... Doamne Dumnezeu! n'a venit până a treia zi. Dar a treia zi Petru auzise pașii fetiței, care venea spre țărm. Venea încet și cânta lin.

— Spune-mi — zise Petru, când simțise în apropiere fetița — nu ești tu fetița aceea de acum câteva zile?

Un moment era liniște. Fetița lega un buchet de flori de câmp. Băiatul aștepta răspunsul.

— Se înțelege, că-s eu. Nu vezi, că sunt eu?

Întrebarea asta simplă și naturală deșteptase un ceou dureros în inima băiatului. Petru tăcea, dar cu mâinile smulgea nervos iarba. Fetița se oprise și făcându-și de lucru cu buchetul se interesează:

— Cine te-a învățat să câuți așa frumos?

— Jokim.

— Jokim? Și de ce ești așa de rău cu mine?

— Păi... doară vezi, că nu-s rău cu tine.

— Așa, atunci e bine. Să ne jucăm dar.

— Eu nu știu să mă joc — zise trist.

— Tu nu știi să te joci? De ce nu știi?

— Apoi nu știu...

— Spune-mi, de ce nu știi?

— Apoi nu știu... răspunse băiatul abia auzindu-i-se glasul.

Nici când n'a ajuns în poziția de-a vorbi despre aceea, că e orb și acum îl tortura grozav tonul liniștit al fetiței și întrebările ei naive.

— Ce prostuț ești tu! — zise fetița. — De aceea ești așa, fiindcă nu mă cunoști. Dacă m'ai cunoaște, nu ți-ar fi frică de mine.

Bine și la loc vorbise fetița. Petru a auzit, că a adunat în șorț flori și că le-a aruncat înaintea lui.

— De unde ai adunat florile acestea? — a întrebato Petru.

— De aici.

Și cu o mișcare din cap i-a arătat, că de unde.

— Din livada aceea?

— Nu, de acolo.

— Dintre iufe, știu acum. Apoi ce fel de flori sunt acestea?

— Apoi tu nu cunoști florile?... Interesant mai ești. Zău ești tare interesant.

— Băiatul a luat în mâni o floare și a pipăit cu vârful degetelor petalele.

— Asta-i ciuboțică.

Apoi a luat alta.

— Asta-i viorea.

Tot în forma asta a încercat să cunoască și pe tovarășa lui de joc. Cu stânga a cuprins în brațe fetița, cu dreapta i-a pipăit fața. Pe amândoi obrazii și-a purtat mai multșor degetele, ca să studieze trăsăturile necunoscute.

A făcut lucrul asta așa de vioi, încât fetiței a început să-i fie frică și i se oprise graiul. Înspăimântată și-a îndreptat ochii spre Petru. Nu mai acum observă, că fața băiatului, palidă și fină are băiatul acesta și ce contrast este între interesul încordat și liniștea fetei.

Îndată ce l-a simțit să se scurpe din brațele lui, a sărit la o parte.

— Mă uitate! — se plângea supărată — de ce m'ai înfricoșat așa tare? Ce ți-am făcut? Spune-mi, spune-mi!

Băiatul sta mirat la locul lui, nu pricepea situația. Și-a plecat capul și în inima lui a început să ardă mânia și rușinea. Suferea îngrozitor.

S'a întins în iarbă și a început să verse riu de lacrimi. Această plânsului cu atât îi scutura mai tare corpul, cu cât se silca — din ambiție — să-și rețină lacrimile.

Fetița plecase spre riu, dar auzindu-l plângând s'a întors mirată. Văzând, că băiatul în năcazul lui își ascunde fața în iarbă, l'a întrebat cu cea mai mare blândețe:

— Spune-mi de ce plângi? Ai eugetat, că te spun mamei? Nu te spun, nu te teme. Nu te spun nimănui.

Bunătațea umilitoare a fetiței nu numai că nu l'a liniștit, ci dincontra îl făcea să plângă tot mai tare. Fetița s'a aplecat lângă el și neștiind ce să facă, îi netezea dragălaș părul. Apoi i-a ridicat capul și ca o mamă mititică i-a șters cu grije ochii.

— Liniștește-te! Nu mai plânge! Așa-i că nu mai plângi?

A șezut jos lângă băiat și băiatul a lăsat-o lângă el.

— Dar pentru aceea tot ești un băiat prostuț — zise fetița.

— Eu nu sunt prostuț, eu... eu sunt orb.

— Orb!... — a țipat fetița tremurând. Descoperirea această i-a atins inima, ca un glonț de plumb. — Orb... — repetă încet, cuprinsă de milă.

Purtarea ei de mamă deodată a dispărut. A cuprins grumazii băiatului cu amândouă mâinile și-a lipit fața de a băiatului și a plâns lacrimi deperate de copil.

— Așa mă doare lucrul ăsta, așa mă doare! — suspina printre lacrimi.

Trad. de Ion Târnavanu.

POȘTA REDACȚIEI

ib. Sebeșul-săsesc. Articolul e binevenit și vă rugăm să ni-l trimiteți și pe-al doilea, ca să nu fim nevoiți a le publica cu intervale.

Horea Cires. Ori cât ne amăgește dorința de-a vă ști printre abonații noștri, versurile dv. trebuie totuși să le trimitem la coș.

C. L. Aveți mult sentiment și dragălașie, dar prea puțină știință de vers și limbă românească. Mai deprindeți-vă calitățile, ca să puteți reuși. Să nu vă rătăcească împrejurarea, că odată au putut fi publicate încercările dv. Cei ce vi le-au publicat, nu vă făcând un bun serviciu.

Dr. A. C. Suntem încântați de invitația ce ne faceți, trebuie însă să vă spunem, că pentru a descrie Constanța și viața pe acolo se cer mai multe calități. Salutări.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

Ilie Bursășiu. Săliște. Am primit 7 cor. abonament până la 30 Sept. 1912.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Un candidat de avocat

ori un scriitor bun să aplicare, pe lângă o plată bună la
Dr. Mero Samu,
 avocat în Borș neu
 (Borosjenő)
 (Me 267—3)

Un tânăr

cu praxă să aplicare în cancelaria notarială din
 Rebo u. p. Szászsebes.
Max. Grecu,
 notar.
 (Ge 272—2)

In cancelaria subscrișului
un candidat de avocat

să imediat aplicare. Ceice reflectează să se adre-
 seze subscrișului comunicând și condițiunile.
Dr. Stefan Rozvány,
 adv. Marosillye.
 (Ro 270—3)

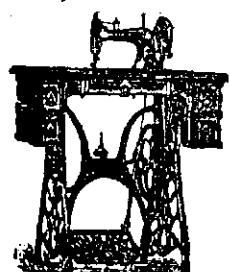
A V I Z!

In magazinul de lemne din comuna Ma-
 roseperjes (Chelmac com. Timiș) al domnului
 dr. Ștefan C. Pop se află de vânzare **bărne**
 (grosi) de 2, 2½ și 3 metri lungime cu 75 fl.
 0 fl. și 1.10 cor. — **Stâlpi** de 2, 2½ metri
 cu 1.60 cor. și 2 cor., pe sles cu 15% mai
 scump. Aceste produse sunt pregătite din cel
 mai puternic goron (gârniță). Comuna Maro-
 seperjes (Chelmac) zace pe malul stâng al Mu-
 rășului dela Lipova în depărtare de 15 klm.
 Informații se capătă la proprietar atât în
 comuna numită cât și în cancelaria advocațială
 din Arad. (Po 238)

Se caută pentru cancelaria subscrișului
un candidat de avocat
și un scriitor.

Dr. Stefan Chiriloviciu,
 adv. Marosillye.
 (Ci 271—4)

Mașini de cusut SINGER

biciclete
gramofoane
plăci

mai ieftine se pot că-
 păta la

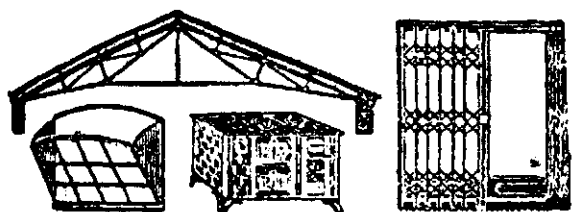
Habán József

műszerész (mechanic) (Ha 200—60)

Budapesta, VII. Almásy-tér 14

Catalog de prețuri ilustrat se trimite gratis.
 Corespondență în limba germană și maghiară.

Reparări execută ieftin.

ILIE BURĂ

lăcătuș artistic și pentru zidiri,
BISERICA-ALBĂ Str. Orșova Nr. 4 (casa proprie).

(Ba 110—60)

Primește ori-ce lucrări de bransa aceasta
 precum: stringerea cu fer a zidurilor, pre-
 gătirea de porți și garduri de fier, bal-
 coane, trepți, îngrădiri de morminte, cămine
 și cuptoare etc. executate artistic și prompt.
 Primește totodată spre efeptuire totfelul de
reparaturi atingătoare în bransa aceasta
 pe lângă prețuri ieftine și serviciu punctual.

VINURI

vechi și noi de vândut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprie-
 tarul de vii din Șiria (Világos) **Petru Benea,**
 căci Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe
 lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi: Vin alb 72 fl. — Rizling 82
 fl. — Roșu 92 fl. — Siller 68 fl. — Carbenet 1 K.

Vinuri noi: 62—66 fl.
 Rachiu de treve 1 cor. 80 fl. — Rachiu
 de treve (comină) specialitate 2 cor. 20 fl. —
 Rachiu de drojzii 2 cor. 40 fl.

Vinul să expedieze cu rambursă dela 50
 litri în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau împrumut pe timp de două luni.
 Pentru Calitatea vinului garantez.

Be 81—26

Petru Benea
 propr. și neg. de vinuri
Világos (Arad m.)

Iohann Gensthaler

giuvaergiu și ciasornicar

în Orăștie Szászváros.

Filială în Szászsebes.

Vânzare de juvaere, de aur și argin tși
 ceasornice pe lângă garanție și prețuri
 moderate. — Se fac orice reparaturi de
 juvaere și ceasornice de aur, repede, pre-
 cis și ieftin. Serviciu conștiințios. Ge 134—52

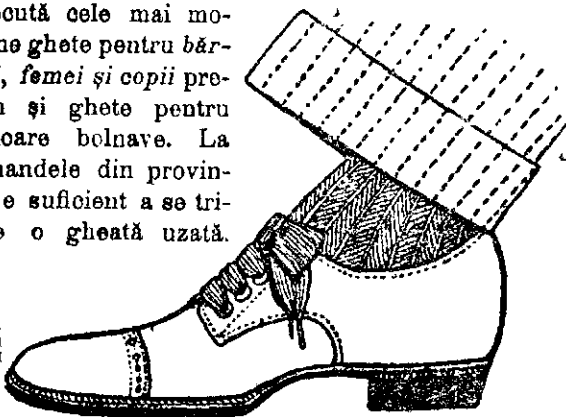
Albert János

pantofar de primul rang

Oradea-mare-Nagyvárad str. Nagy Sándor 1.

Execută cele mai mo-
 derne ghetes pentru băr-
 bați, femei și copii pre-
 cum și ghetes pentru
 picioare bolnave. La
 comanda din provin-
 cie e suficient a se tri-
 mite o gheată uzată.

A 155—

MAȘINI

pentru industria cimentului,

Fabrică pentru țevi
 de ciment, presă pen-
 tru table de ciment
 și aranjează fabrici
 complete din ciment

**Hazai fémlemez és cze-
 mentgyári gépgyár r.-t.**

**BUDAPESTA, VI.,
 Reiter Ferencz-u. 66.**

TELEFON: 93—13.

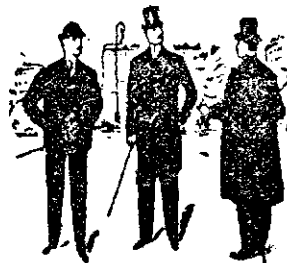
(Ha 140—120)

Bereczky Zoltán

atelier de croitorie pentru domni
Cluj—Kolozsvár.

— In colțul străzilor Unió și Rózsa. —

Magazin permanent de materii din țară și
 străinătate pentru toate sezoanele.

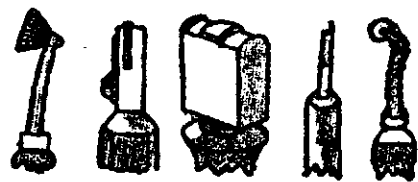

Comanda din pro-
 vincie se execută
 prompt. E sufi-
 cient a se trimite
 o haină croită
 :: bine ::

(Be 157—60)

IRING HENRICH

fabrică de unelte pentru ciobotari
Ujpest, Lörincz-u. 50.

(L. 20—52)

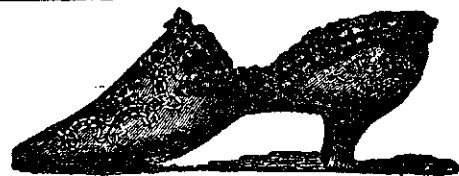
Recomandă pantofarilor și ciobo-
 tarilor precum și pietarilor unelte
 de branșe, calitate bună, prețuri
 moderate. — Comersanților se dă
 rabat. — Catalog gratuit și francat.

Premiat la a. 1902 din partea expozi-
 ției industriale din Becicherecul-mare.

BERBERSZKI MIKLÓS

păpușar, (Be 30—70)

— Nagybecskerek. —

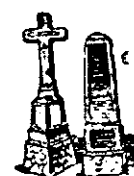
Liferează în țară și străinătate păpuși de
 piele, păslă, mătase și catifea, pentru băr-
 bați, dame și copii cu prețurile cele mai
 ieftine. Serviciu prompt. — Catalog trimis
 gratuit. — Revinzătorilor li-se dă rabat.

(Bo 33—52)

Premiat cu diplomă dela corp. meseriașilor.

Botházy László,

sculptor și întreprinzător de beton
 și piatră de artă, depozit de nisip.
Nagyvárad, — Erzsébet-utca.

Primește ori-ce lucrări ce se refer la
 bransa mea precum lucrări la edi-
 ficii și erte cu diferite expoziții,
 de piatră și marmoră, apoi cruci,
 monumente, etc. — Lucrez în beton
 cu mare pricepere, precum caldă-
 răm de beton, canale, poduri de
 beton cu fier, table de ciment, bazine de asfalt.
 Trimit desenuri și catalog. — Voiesc să atrag
 atenția on. public prin lucru bun și prețuri ieftine.
Liferez pietri și nisip în cant. mare.

LĂCĂTUȘERIA ARTISTICĂ ȘI DE ZIDIRI,
provăzută cu motor electric alui

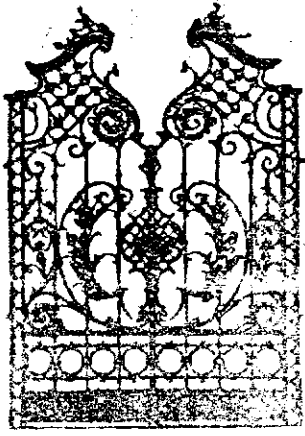
FRANZ JUNGINGER

TEMESVÁR-FABRIK, Spiridongasse nr. 2.
(Lângă farmacia Nägele, în casa proprie).

Se recomandă pentru executări de clădiri, trepte (scări), îngrădirii la morminte, candelabre, porți de fier. Instalațiuni de apeducte. Mare depozit de totfelul de cuptorașe, mese franceze, de cea mai bună calitate cu pereți siguri contra focului, cari nu sunt a se compara cu cuptorașele de rând.

Prețurent pentru cuptorașe la cerere gratuit și franco.

Ju 172-30

In atențiunea damelor!

Primul atelier de corsete vieneze

IOSEFINA (Bi 115-30)

BINDER

LUGOJ, str. Bonaz nr. 13.

Pregătește pe lângă garanță, după ultima modă corsete dinainte drepte, cari lasă liber stomacul, dar nu exerciază nici o apăsare asupra corpului, cu toate aceste apasă în jos abdomenul.

Mare magazin de corsete și legătoare pentru șolduri, legătoare pentru piept și legătoare pentru ținerea dreaptă a corpului.

ateller pentru pregătirea corsetelor!

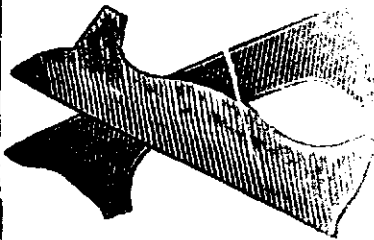
Să se grilească pentru adresa corectă!

Cel mai convenabil atelier din sudul Ungariei.

(Go 21-60)

J. Gottstein, fiul, prăvălie de piele și accesorii pentru industria de cojocărie, Nagyszeben, Kleiner Ring 5. curelărie și ciobotărie

Mare depozit de diferite piei lucrate în țară și străinătate. — Specialități de piele. Piele lucioasă și șururi de piele. Tălpi Vachè și opinci. Fete pentru cisme și ghețe. Ață pentru mășină și cusut. Sfoară de cusut albă și colorată. Tort diferit. — Pâslă, barchet, pânză, tălpi de pâslă și asbesh, garnitură de gumă și ciorapi de gumă. Șireturi și postav de curățit ghețele. Cule de lemn americane. Calapode pentru ghețe și cisme. Cremă și lac și diferite articole.

PORTLANIT

veritabile de Zimony ardesie de asbest cel mai bun material al timpului de față pentru acoperirea caselor. Pentru durabilitate garanță de 50 ani. Unicul loc de vindere

la fabrica de mobile de lemn alui

Ludovic Fülöp,

(Fu 191-15) ARAD, Hajó utca 1.

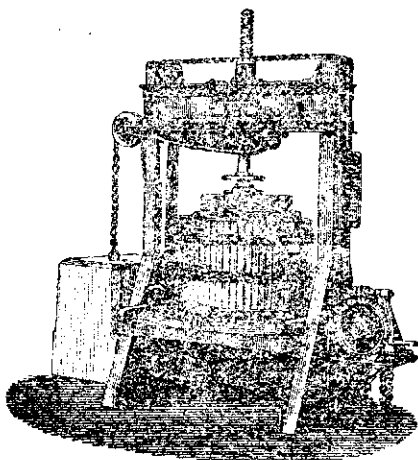
Telefon 75.

(Fu 191-15)

Prospecte gratuit.

Feitzelmayer Károly

FUNDAT în a. 1831.
Pozsony.

Fabrică pentru totfelul de mașini și aparate de specialitate pentru vinicultură și pivnițerie, calitatea cea mai bună, din materialul cel mai bun; mașini-aparate pentru altoirea viței de vie, teascuri pentru struguri și poame, mori pentru zdrobirea strugurilor, pompe pentru tragerea vinului și a altor lichide.

Fabricațiile mele excelente întrec orice alte fabricații slabe ce se vând în prăvălii.

Catalog de prețuri ilustrat cu provocare la ziarul „Românul” se trimite franco.

(Fe 185-18)

trimite franco.

Hans Fabrițius

inginer

(Fa 67-30)

SIBIU, Reissenfelsgasse 11

primește executarea ori-cărui

conduct electric

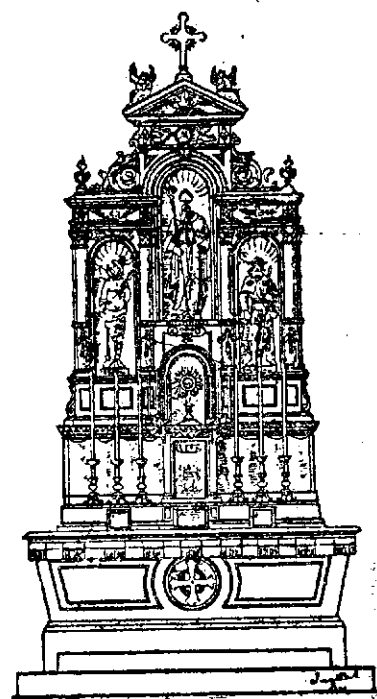
pentru diverse scopuri.

Hanel Róbert și Fiul

BUDAPESTA, VII, Ovoda utca nr. 40.

Atelier pentru aranjarea bisericilor.

(Ha 142-15)

Execuția: Iconostase, icoane sfinte, fântâni pentru botez. Serii de icoane, aranjamente în orice stil pentru biserici, sfeșnice, candelabre, etc. Dantele artistice lucrate cu mâna. — Prospecte, desemnuri la dorință se trimit gratis.

ATELIERUL
DE FOTOGRAFIAT

A LUI

Ci 136-60

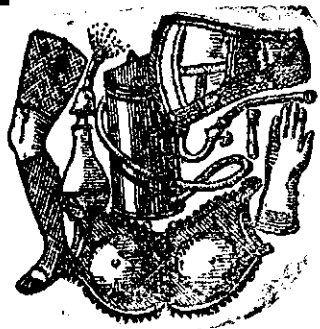
Csizhegyi Sándor

Cluj-Kolozsvár, piața Mátyás király-tér nr. 26.

(Lângă farmacia lui Hintz).

Aci se fac și se măresc cele mai frumoase *fotografii* deasemenea *ucvarele, picturi în olei, specialități în pânze ori mătase*, cari prin spălare nu se strică. La firmă fiți cu băgare de seamă să n'o confundați, Cluj (Kolozsvár), Piața Mátyás király-tér nr. 26, lângă farmacia lui Hintz, — Referindu-vă la acest ziar veți avea favor în prețuri.

Be 48-30

**Corsete artistice
pentru corp și ortopede**

se execută cu specialitate și conștiințios după măsură la

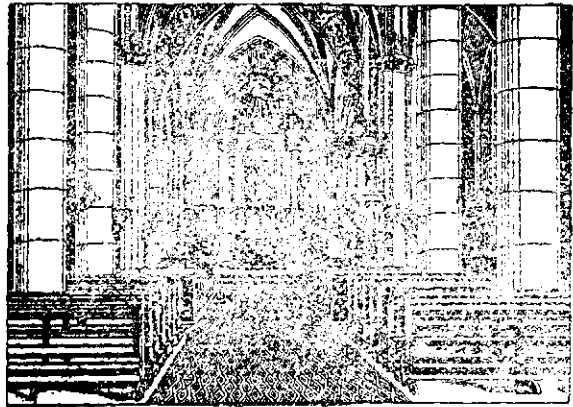
Guidó Becsi

bandagist și ortopedist

Sibiu, str. Reisper nr. 7.

Totfelul de suspensorii cu prețurile cele mai ieftine. — Serviciu prompt.

Totfelul de reparări se execută prompt.

**GAÁL
JÓZSEF**

măsar,

Nagyvárad,
Csengeri utca 21.

Liferează cu preț ieftin articole de măsurie pentru biserici, școale, farmacii, prăvălii și birouri cu prețuri foarte ieftine. Trimite la dorință planul și nota cheltuelilor. — La comandă mai mare scădere de preț Ga 51—

Influitată la anul 1780.

Gustav Groisbeck

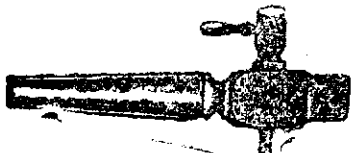
strungărie de lemn cu
putere electrică

Sibiu, Elisabethgasse nr. 1.

Execută totfelul de lucrări solide în bransa strungăriei, lucrări de lemn și galanterii, specialist pentru roți cu spițe, premiate de două ori cu medalie de aur.

Reparaturile se execută prompt. Lucrări de măsurie ieftine.

Go 185-15

(K 268-20)

Apaducte

Incălzire centrală cu apă și aburi, ventilatoare, aranjamente pentru ferbatoare cu aburi și spălător cu aburi, pompe, closete

KNUTH KÁROLY Inginer și fabricant, liferantul de curte al Al. Sale cas. și reg. arhiduc. Iosif.
BUDAPEST, VII. Garay-utca 6-10 sz.

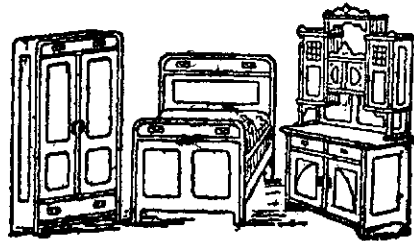
Mobile în toate stilurile * **moderne**
cea mai solidă executare

pe lângă garanță recomandă.

EMIL PETRUȚIU

— fabrică de mobile —

— Telefon nr. 47 cu legătură în întreg comitatul. —

SIBIU
Salzgasse n-rul 37.

Expoziție de mobilă zilnic deschisă, fără silă de cumpărare.

(P 184-60)

Cea mai veche prăvălie de mașini de cusut din Ungaria-de-sud.

REINHOLD ZOLLER mecanic

Biserica-abă—Fehértplom, str. Schiller (lângă „Burg“)

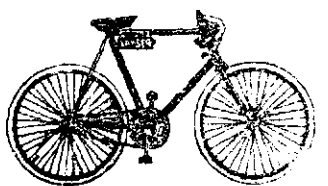
Fond. în anul 1880. Telefon nr. 46. Premiat în Timișoara în anul 1891.

Recomandă marele său magazin de mașini de cusut pentru case precum și pentru ateliere; mașini de cusut speciale pentru blanări, mănușeri etc.

BICICLETE,

cele mai noi modele 1812. Helicul-Premier. Kayser etc. Garnituri pentru biciclete, clopoțele, lampe, cornete, ținător de săbii, pompe în totă mărimea, etc. etc.

GRAMOFOANE;

Pathée cu marca „Engel“ Automate statif.

PLĂCI

Pentru gramofone în orice limbă din Monarchie. Noutăți.

Pentru plătire în bani gata și'n rate.

Cel mai bine aranjat atelier pentru reparaturi.

Garanță.

Executare excelentă.

Rugând binevoitorul sprijin, sunt

Cu stimă:

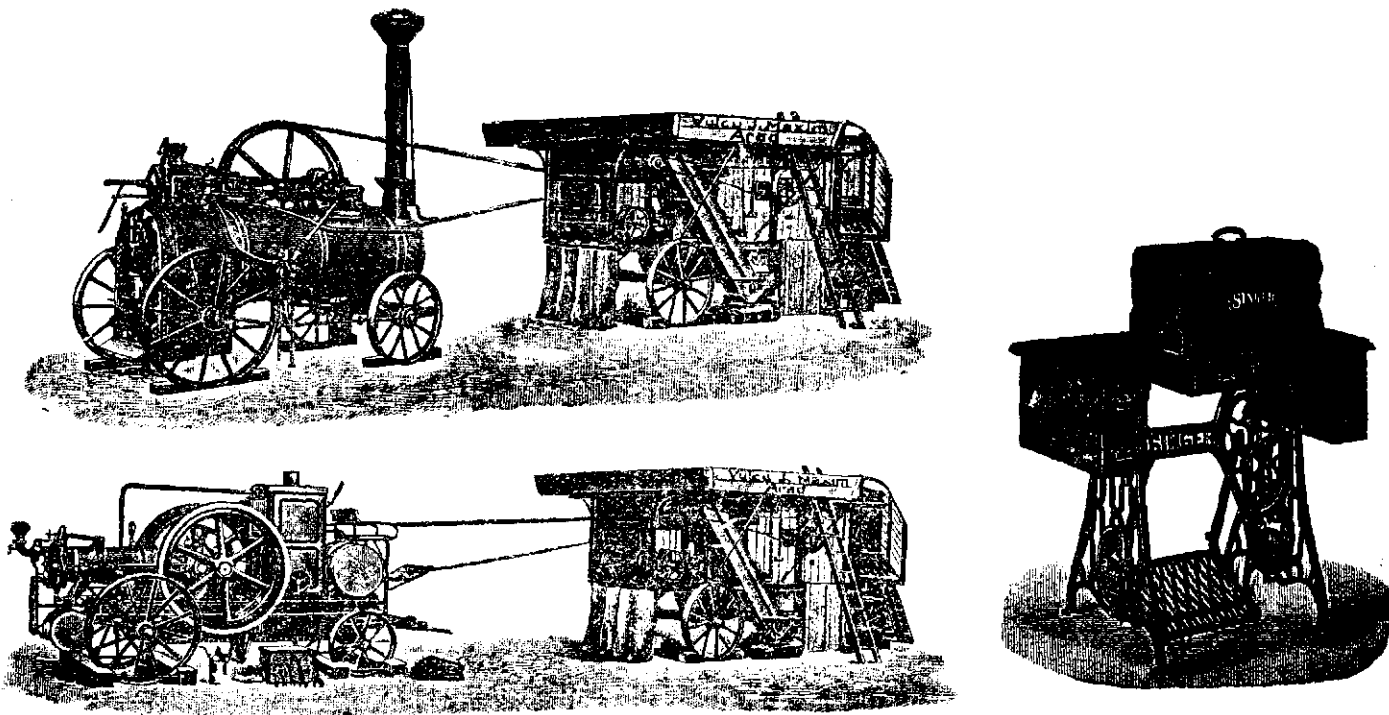
Reinhold Zoller,
mecanic.

MAXIM I. VULCU

FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI

ARAD, Strada Făbián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Atrag atenția Onor. public asupra marelui meu magazin de mașini și fabricate americane, ca cele mai bune și renumite mașini de săcerat și legat snopi Plano, fabricatul cel mai bun al lui Corbic din America, mașini de cosit nutreț și Garnituri compl. de treerat cu aburi sau motor. Uleiuri de mașină și motoară, curele, unsoare de mașină, saci, ponieve, măji, și toate trebuincioasele mașinilor de treerat, precum și pluguri, grape americane, mașini de sămănat și tăiat nutreț și, alte requisite economice.

(Va 221—280)

Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cal spre cumpărare.

==== Câteva învățăcei din casă bună cu 2—3 clase gimnaziale angajezi. ====

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în
Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” ȘI PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbății de încredere ai societății. — Prospekte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECȚIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA”) AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BÈ. KÉS, CSANÁD, BIHOR, TIMIȘ, TORONTÁL, CARAȘ-SEVERIN Arad str. Lázár Vilmos nr. 2. Telefon nr. 850.

(Ba 240—156)

Nouă tipografie românească în Arad, strada Zrinyi Nr. 1a.

Tipografia „Concordia”

atelier tipografic al ziarului „ROMÂNUL” și al
foii populare a partidului, „POPORUL ROMÂN”

Anunță cu adânc respect onoratului public românesc în-
trarea sa în activitate, în serviciul cultural al neamului,
stând la dispoziția comitetului nostru național. :: ::

Provăzută cu aranjament tehnic modern, care
și dă putința să execute lucrări alese și
○ ○ artistice în ale tipografiei, ○ ○

Tipografia „Concordia”

are afară de mașina mare, cu care se tipăresc
organele publicistice ale partidului nostru națio-
nal, încă două mașini, noi, apte pentru executarea
celor mai fine lucrări grafice :: :: :: ::

Tipărituri de bancă, tot soiul de tipărituri pentru birouri
avocațiale, invitații, anunțuri și orice fel de tipăritură se
execută solid, frumos și se compută cu prețuri moderate la

Tipografia „Concordia”

Roagă onoratul public românesc pentru binevoitorul sprijin.

Telefon pentru oraș și interurban Nr. 750.

Gustați

Berea **SLEPING-car**
din fabrica „Bragadiru“.

Ba 16—280

D. CEPENARIU

croitor pentru domni

Bistrița str. Lemnelor 14.

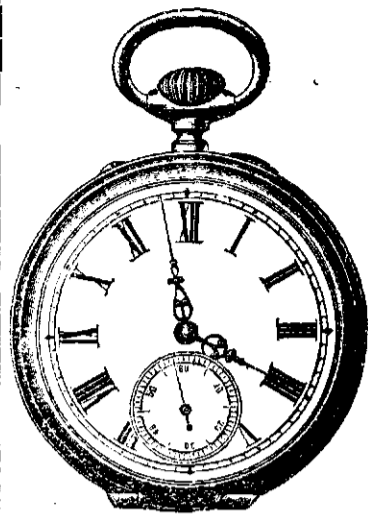
Magazin permanent de specialități de materii veritabile engleze, cari satisfac și gusturile celor mai moderne.

Haine și pardesii

pentru domni după croiul cel
:: mai nou ::

Ce 193—30

(Ba 147—104)

Cele mai bune

orologioare

cele mai solide și cele mai moderne

juvaericeale

atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă che-
zășle de 10 ani și prețuri ieftine, livrează cea
mai bună prăvălie în această privință în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologer în SZEGED

CATALOG CU 2000 CHIPURI SE TRIMITE GRATUIT.

Notăz că numai aceia vor primi catalogul gratuit cari îl cer cu provocare
la ziarul „Românii“ (adeacă scriu că a cetit anunțul în „Românii“). Cores-
pondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Folosește Doamnă

„Crema Margit“ a lui Földes
ca fața să-ți fie curată, tineră și plăcută

„Crema-Margit“ este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor
din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere nelintrecută, stă în compunerea ei
norocoasă, pielea o întinereste și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore.

Deoarece „Crema-Margit“ o imităz și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii în-
chise cu marca originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul.

„Crema-Margit“ e nestricăcioasă, nu conține untură, compoziție neamestecată,
care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil, ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen

(Po 225—100)

ARAD.

**Sticlar pentru zidiri și
portaluri**

(magazin de table de sticlă și de oglinzi).

Execut lucrări pentru zidiri noi,
sau totfelul de reparări prompt și
cu prețuri ieftine. Expediez ieftin
rolete mecanice de pânză și trestie
- - - pentru ferestre

(Fi 226—50)

FRIED FERENCZ

ARAD, strada gróf Apponyi Albert nr. 15—16.

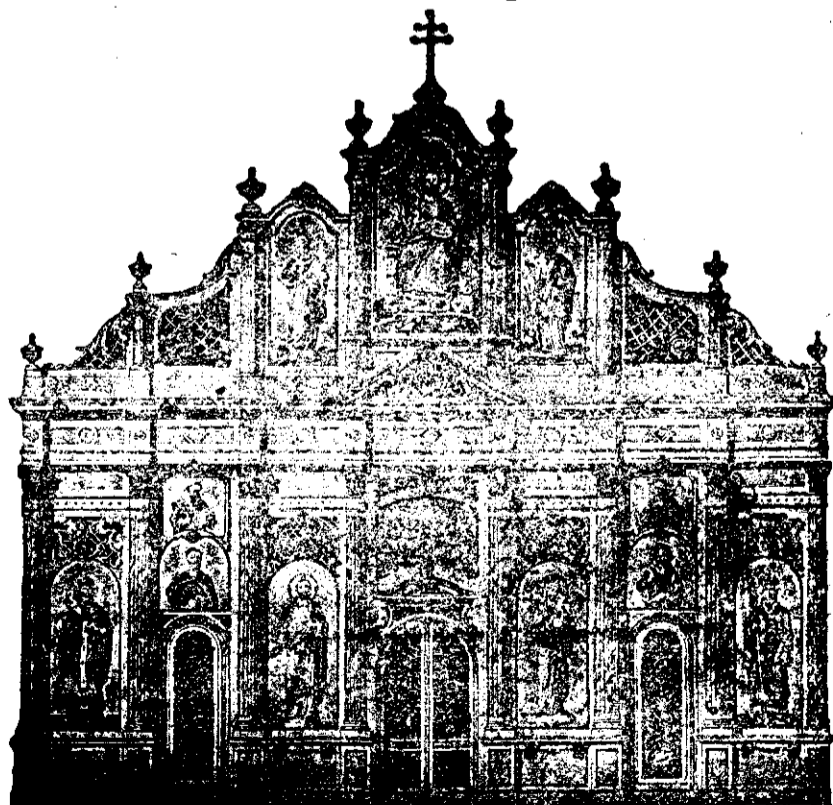
TELEFON 909.

TELEFON 909.

Schmidt János succesor Schmidt Ferencz

Institut pentru ridicarea altarelor în

— Budapesta, Köbányai-ut 53. —

Pregătește: altare, amvoane, cripte, statui sfinte și
întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform
pretenziunilor artistice și pelângă prețuri convenabile.
Se recomandă ca specialist, de München la renovarea alta-
relor vechi. Planuri și cataloage trimite gratuit precum și
primirea muncii o face pe speșele sale proprii.

Prețuri moderate.

Condiții favorabile de plată.

(SI 160—60)